

היות שהגליון גדול ולא היו יכולין לעלות
הכל אם רוצה לקבל כל הגליון נא לשלוח

בס"ד

בקשה

dtalesk@gmail.com

גליון
מוגדל
לרגל חג הפסח

גילוי הכתב יד העתיק
מרב"ה ק"ר איצק'ל מאלעסק

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

י"ד

חודש ניסן תשפ"ד לפ"ק

מסן הוצאת ספרי

משימות ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון אהלך באמתך

גליון יד - חודש ניסן תשפ"ד

יצא לאור ע"י

מכון הוצאת ספרי אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2023 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או לישול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

347-450-8173

- תוכן הגליון -

גליון יג - חודש אדר ב' תשפ"ד

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הבטחון
למה דרך רשעים צלחה, ולעומת זה צדיקים סובלים בעולם הזה?

לשון החובת הלבבות.....ב

לשיעור כ"ז - כ"ח

שיעור כ"ז - יום א' פר' תולדות תשפ"ד.....ה

ומי יעמוד בסוד קדושים • העולם הבא כולו הטוב והמטיב • כל מה דעביד רחמנא לטב • ותחזינה
עינינו • הכל בידי שמים • טוב"ה גנוז בגוויה • כולן שוין לטובה • הן צדיק 'בארץ' ישולם • למען
ענותך... להטיבך באחריתך

שיעור כ"ח - יום א' פר' ויצא תשפ"ד.....יב

רצה הקב"ה לזכות את ישראל • ותביא נאולה לבני בניהם • ממנו ילמדו וכן יעשו • מעשה אבות
סימן לבנים • כי כך לבד בטהנו • אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים • אל תקנא רשע •
מה עמקו מחשבותיך • צדיק גזר ומקיים • כי לא אעזובך

דברי תורה

שביעי של פסח שנת תשפ"ג.....י

ביציאת מצרים הכירו בני ישראל שיזכו לגאולה אף משאר הגלויות • בני ישראל אמרו שירה על
לעתיד לבוא

של"ס אחדי - קדושים שנת תשפ"ג.....בג

בבית הכנסת של הרה"ק מצאנו זי"ע בעיד צאנו יצ"ו
בעת הנסיעה הרוממה למקומות הקדושים בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אייר שנת תשפ"ג לפ"ק
הקב"ה שולח בכל יום לאדם הרהור תשובה • הפגם שפגם האדם על ידי החטא הוא עצמו העונש
על החטא • כח הצדיק אינו מועיל אלא בצירוף המעשים טובים שמקיים כל אחד בעצמו • עיקר
תכלית האדם בעולם הזה הוא להתגבר על נסיונות היצה"ר

הילולא דצדיקא

סיפורים ועובדות שנשמעו מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כ"ה ניסן - הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זיעועי"א.....כט

מותך השיעור בספר חובת הלבבות ביום כ"ה ניסן שנת תשפ"ג

המאורות הגדולים

דברות קודש מאת רבוה"ק זצוללה"ה

לב שמה לפסה ..... לג

אפשר כל אדם לדלג כל המדריגות עד למעלה • ממשיך הישועה ע"י הפעולה • בפסח נמשך
פרנסה • שנוכה לעולם הבא

כתב יד מרביה"ק ר' יצחק (איצק'ל) אדמו"ד מאלעסק בסטאניסלאוו לה
ששלה להרה"צ ר' מאיר לייפער מקליוולאנד זצ"ל שהי' חתנו

ויזרע יצחק

פרקי אבות, משנת 'כל ישראל' ..... לז

ע"י האחדות יוכל כל אדם לקיים כל התרי"ג מצוות • להתבונן תמיד אם יש לו חלק בעולם הבא

ויהיו ימי יצחק

דברי הספד על כ"ק מרן רבינו זצוקללה"ה

דברי הספד מזהרה"ג רבי ישראל אונגאר שליט"א - בעצדת הספד דבתי ככלות
השבעה בבית מדרשינו הגדול ..... מא

ע"י דמעות נושע • ידע את כל • תלמיד כהרב • אוהבן ומקרבן להב"ה • אהבת התורה – אהבת ד'
– אהבת ישראל • לדורו יסר היסורים • השאיר אחריו דור ישרים יבורך

מבית הוראה

שאלות ותשובות בהלכות השכיחות ..... מח

יוצא לאור ע"י בית הוראה דקהילתינו

חובת הלבבות שער הבטחון

שיעור כ"ז - יום א' פר' תולדות תשפ"ד

למה דרך רשעים צלחה, ולעומת זה צדיקים סובלים בעולם הזה?

בתוכן:

ומי יעמוד בסוד קדושים • העולם הבא כולו הטוב והמטיב • כל מה דעביד רחמנא לטב • ותחזינה עיינו • הכל בידי שמים • טוב"ה גנוז בגוויה • כולן שוין לטובה • הן צדיק 'בארץ' ישולם • למען ענותך ... להטיבך באחריתך

על זה הענין, מהם, מי שאמר (ירמ' יב, א): מדוע דרך רשעים צלחה. ואמר האחר (חבקוק א, א): למה תראני און ועמל תביט ושוד וחמס לנגדי, ויהי ריב ומדון ישא. – אמר חבקוק להקב"ה: מדוע אתה נותן לי לראות רשעות, ואתה מביט על ההפקרות עם גזל וחמס לפני, ובאותו הזמן ישנם מריבות, והמחלוקת מתגברות, ולמה יכולים הם להמשיך בכלל במעשה רשעותם.

ועוד נאמר (שם, ד): כי רשע מכתיר את הצדיק. – ולא זו בלבד שהם עושים מעשה רשעותם, אלא לפעמים הם גם מושלים על הצדיק כרצונם, ואמר (שם, ג): תחריש כבלע רשע צדיק ממנו. – למה אתה שותק כאשר רשע מזיק אדם שהוא צדיק יותר ממנו.

ואמר האחר (תהילים עג, יב): הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל. ואמר (שם, ג): אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון

ומי יעמוד בסוד קדושים

עומדים בדברי המחבר שהאריך בענין מה שרואים לפעמים צדיקים שסובלים צרות רבות ורעות בעולם הזה, ולעומת זה מצינו רשעים שיש להם חיים טובים, ועכשיו יבאר המחבר למה הוא כך.

פרק ג' - וזל"ק: ואם יאמר האומר הנה אנחנו רואים מקצת צדיקים לא יודמן להם טרפם, אלא אחרי העמל והיגיעה – והרי נתבאר שמי שהוא צדיק אין בו צורך להשתדלות ויגיעה, ואם כן למה רואים שקיימים כמה צדיקים שאינם יכולים להרויח את מזונותיהם בלי הרבה טירחה ועבודה, ולעומת זו – ורבים מאנשי העבירות בשלוחה וחייהם בטוב ובנעימים.

קודם שהמחבר דן בעצם השאלה – נאמר כי כבר קדמו הנביאים והחסידים לחקור

ועם כל זה ראיתי לבאר בענין הזה, מה שיהיה בו מעט הספקה. – וכאן יבאר המחבר לבאר הדברים ללמד לאדם דעת להבין קצת בסיבת הדבר.

העולם הבא כולו הטוב והמטיב

בסמוכין לענין זה נבאר כמה תמיהות שיש בפרשת חיי שרה. הדנה בתחילת הפרשה כתב רש"י ז"ל על הפסוק (בראשית כג, א): שני חיי שרה. וז"ל: כולן שוין לטובה. וכע"ז איתא במדרש (בראשית רבה נח, א): כשם שהם תמימים, כך שנותיהם תמימים. ולכאורה יש להבין מה בא להשמיעני בזה.

עוד מביא רש"י (ד"ה ויהיו) דברי המדרש (בראשית רבה נח, א): ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. "לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין אף בת ק' בלא חטא, ובת כ' כבת ז' ליופי". וגם זה צריך לפנים עומק הכוונה בזה.

ונראה לבאר בהקדם דברי הצ"ח (פסחים ג), על דברי הגמרא: אמר אבי אחא בר חנינא, לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה על בשורות טובות אומר 'ברוך הטוב והמטיב', ועל בשורות רעות אומר 'ברוך דיין האמת', לעולם הבא כולו הטוב והמטיב. ע"כ הגמרא. ומביא קושית הר"ף בעין יעקב, דהלא גם כעולם הבא הרשעים מצדיקים עליהם הדין, וא"כ גם זה כמו ברכת דיין האמת, ולמה אומר שבעולם הבא כולו הטוב והמטיב.

ומתד"ץ: על פי מה ששמעתי בילדותי מהמנוח הרב החסיד המוכיח הגדול המפורסם מוה"ר אפרים ריישר זצלה"ה מגיד דק"ק בראד פירוש המאמר הזה, שדקדק במה שאמר לא כעולם הזה העולם הבא, הרי בעסק הברכה אין הפרש, שעל הטובות גם כעולם הזה מברך הטוב, אלא שבעולם הזה יש

כפי, ואהי נגע כל היום ותוכחתי לבקרים. – אמר דוד המלך ע"ה: וכי לחינם טהרתי את לבי, ורחצתי את ידי בנקיות, ובכל זאת הנני נגע ומוכה בנגעים ומכות כל היום, והתוכחות והיסורים באים עלי בכל בוקר. ואמר אחר (מלאכי ג, טו): גם בחנו אלוקים וימלטו. – הרשעים האלו ניסו את ה', ועלה בידם להמלט מן העונש. והרבה בזה.

אך הניח הנביא התשובה בבאור עלת זה, מפני שעלת כל אחד מן הצדיקים הנבחנים, וכל אחד מן הרשעים שהם בטובה בעולם זה זולת עלת האחר. – ולאחר כל הקושיות השאיר הנביא את הקושיא הזאת בלי מענה להסביר הענין, וזהו מפני שהסיבה להיסורים לצדיק אחד אינו שוה להצדיק השני, וכן הסיבה להשלוח לרשע אחד בעולם הזה אינו שוה להשני, על כן לא רצה הנביא ליתן תשובה והסבר, מפני שבאמת ישנם הרבה תשובות, וכל מקרה דורש תשובה לעצמו. אבל להלן יבאר המחבר בכמה פנים להבין טעם הדבר במקצת, אבל לאמיתו של דבר יש עומק גדול שאי אפשר לאדם להשיג אותו כלל.

לכן העיר על זה – משה רבינו ע"ה באמרו: הנסתרות לה' אלוקינו, והנגלות לנו ולבנינו. – כי רק מה שניתן לנו להבין אפשר לנו להתבונן בהם, אבל בדברים הנסתרים מאתנו אין לנו רשות להרהר בהם, ואמר החכם בדומה לזה (קהלת ה, ז): אם עושיק רש וגזל משפט וצדק תראה במדינה אל תתמה על החפץ. – בדומה לזה אמר החכם שלמה המלך ע"ה, אם תראה עושיק של העניים, והכשת הצדק והמשפט במדינה אל תתפלא על המציאות, שהרי בעולם הזה יש הרבה תמיהות. ואמר הכתוב (דברים לב, ד): הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט.

רבי יצחק מאיר מזינקוב ושאלוהו הרי אביכם הרה"ק מאפטא אמר שלא יכנס לגן עדן כל זמן שבני ישראל לא יוושעו. השעיין הרה"ק רי"מ את ראשו על ידיו ושהה כך זמן מה, ואח"כ קם ואמר להם: "דמיני אלוקים" כל מה שחשבנו ונדמה לנו שהיותנו בעולם הזה שהוא אלוקים דינים, "חסדך בקרב היכלך" שם למעלה בהיכל מלך ראינו שהם בכלל חסדים, וסיים הרה"ק רי"מ וממילא איך יכול אני לבקש שיקחו זאת מאתנו. ולזה שחטיה רבה, שרצה לומר שילך למעלה בשמים ויראה ששם אין דינים כלל, והכל חסדים גמורים הם לכלל ישראל, וממילא אין להצטער על שום דבר המתרחש בעולם.

כל מה דעביד רחמנא לטב

מסופר שפעם נכנסו הרה"ק הר"ר שמעלקא מניקלשבורג זי"ע ואחיו הגה"ק בעל ההפלאה זי"ע אל הקודש פנימה להרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, ושאלו אותו בכונת מאמרם ז"ל (ברכות נד.): בשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה, דלכאורה ביצד יתכן לברך על מקרה רעה ממש באותו שמחה כמו שמברך על הטוב. אמר להם המגיד ז"ל דהיות שהוא ענין קשה ילכו לשאול השאלה מפי תלמידו הרה"ק הר"ר זושא מאניפאלי זי"ע היושב תחת התנור, והוא בודאי יוכל להשיב לכם בטוב טעם ודעת. וכאשר שאלו השאלה מהר"ר זושא אמר להם בתמיחה: איני יודע מה להשיב לכם, כי מעולם לא פגע בי שום רע בעולם הזה, ועל כן אי אפשר לי לירד בעומק דבר זה כלל.

ובאמת ידוע לכל מצבו הגשמי של הרה"ק הר"ר זושא, שהיה עני ואביון מגזלו, עד כדי כך שפעם ישב בתענית למשך תקופה ארוכה מפני שלא היה לו מה לאכול, וקיבל על עצמו שלא ליקח מתנות מבני אדם. ומכל מקום הגיע לדרגת

גם רעות ולעולם הבא לא יהיה רע כלל, וא"כ אין בעסק הברכה הפרש, והיה לו לומר לא העולם הזה עולם הבא, העולם הזה יש בו רעות וטובות, העולם הבא אין בו רק טובות.

ואמר הוא המנוח ז"ל דכתיב (ישעיה יב. א): אודך כי אנפת בי. לפי שמעליון לא תצא הרעות, ואין דבר רע בא מהקב"ה והכל הוא לטובה, ואפי' הפרעניות שבא על האדם אינו רעה אבל טובה לזכך אותו ולהכניע יצה"ר ולטהר הנשמה שיזכה לעולם שכולו טוב, אלא שהאדם בעולם הזה אינו מבין הדבר לאשורו ונדמה בעיניו כאילו הוא רעה, כמו החולה שעושיין לו תחבושת ויש לו יסורים והחולה השוטה צועק להסיר התחבושת, אבל החכם סובל בשמחה, וכן הוא יסורי הרשעים הם תחבושת. אמנם אחר מותו שרואה ומבין הטוב האמיתי, וכמו כן לעתיד לבוא כשנזכר לזה במהרה, נאמר ביום ההוא: אודך כי אנפת בי, שנותן הודאה לשעבר על שנתאנף בו הקב"ה לפי שעה להטיבו באחריתו.

וזהו כוונת המאמר כאן, בעולם הזה אומר על בשורות רעות דיין האמת, שסובר שזהו מצד מדת הדין, ולעולם הבא כולו הטוב והמטיב, פירוש שיראה למפרע שכולו היה מדת טובה והיה לו לברך על הכל הטוב והמטיב, אלו דברי הרב מוהר"ר אפרים זצ"ל. ומעתה גם בעושיין פסין פירושו רבש"ע יפה זכית יפה חייבת ויפה היינו לטובה ויפה לו לרשע החיוב שסבל וכמו כן הגיהנם הוא רק כור ללבן בו מכל סיג ופסולת, והכל לטובה. עד כאן מדברי הצל"ח.

ובעין זה איתא מהרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זי"ע בן הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע (ילקוט אוהב ישראל), עה"כ (תהילים נח. י): דמיני אלוקים חסדך בקרב היכלך. כי פעם כשגברו גזירות על בני ישראל נכנסו כמה אנשים אל רבי

שהוא אינו יכול להשיג, ומה שנראה לו כסתירה ידע שהוא רק לצורך בנין.

גבוה הלזו שסבר בנפשו באמת שמעולם לא קרה אליו מקרה רע כלל.

הכל בידי שמים

בגליון כאר הפרשה (חיי שרה תשפ"ד) מאריך בענין השידוכים, שנתרבו לאחרונה השידוכים של בחורים ובתולות שהם הרבה אחר שהגיעו לפירקון, ובאופן נפלא הקב"ה מסבב הזיווגים לכאור"א. דבאמת מה שיש להוורים חלק באירוסי הצאצאים אינו אלא טובה וחסד מאת ה', והו מפני שרוצה ליתן להם שכר על מה שטרחו ועמלו לגדל בניהם כראוי זה כל השנים, ולכן כשמגיעים לפירקון נותן להם הקב"ה חלק באירוסיהם, אבל לאמיתו של דבר הקב"ה הוא המסבב את הכל.

וממחיש הענין על פי מעשה, שפעם הגיע בחור חשוב לפירקון, והיה בר אוריין וגם היה לו שם טוב, וזכה שדיברו בעבורו נכבדות, וכאשר רצו לגמור השידוך, אמר אביו שרוצה לחזק את אמו שהיתה אלמנה, ע"כ ילך וידבר עמה אודות השידוך, ויתן לה ההרגשה שרוצה לשאול את דעתה על השידוך, וכך יהיה לה חלק בגמירת השידוך, וכן עשה שדיבר עם אמו אודות השידוך ושאל מעמה שתשתדל לברר על המדוברת, ואכן שמעו שמע טוב, ואמרה אמו שלדעתה תגמרו השידוך, אבל היא רוצה שידברו גם עם חמיה שגם היא היתה אלמנה, כדי לחזק אותה, ואכן כן עשו. וכאשר גמרו השידוך סברו כולם שהם היו הגומרים להשידוך.

ואומר שבאמת גם האב והאם הם ממש כמו הסבתא הנ"ל, שהרי באמת כבר נקבע השידוך מכבר קודם יצירת הולד, וכיצד אפשר לסבור שהוא המסבב או הגומר את השידוך, ואינו אלא ליתן לנו ההרגשה טובה כאילו היה לנו איזה חלק בהשידוך וכנ"ל.

ותחזינה עינינו

ראיתי שיחה נאה מהגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל במליצת לשונו כדרכו, שסיפר על אמו שקודם המלחמה היתה ממונה על צייטונג שיצא לאור במדינת פולין ע"י האגודה, ושמו היה 'דער טאג בלאט', והיות שהיא היתה המופקדת על זה הגיע הצייטונג לביתם בכל יום אחר צהרים. ואמר שהיה מונח בזכרונו, כיצד שבכל יום ויום התאספו לביתם הנשים שדדו באותה השכונה שלא הבינו הצייטונג, מחמת חוסר הבנה בשפת המדינה, ובאו לשמוע מאמו שסיפר להם את כל הכתוב בה. פעם נכנס איזה אשה שבאתה לשמוע החדשות, והיות שאמו היתה עסוקה עדיין בצרכי הבית נטלה האשה הצייטונג לראות מהמתרחש בעולם, ועל הדף הראשון היתה תמונה שבטו איזה ספינה גדולה, ובהיות שלא היתה מבינה מה כתוב שם, התחילה לצעוק לאמו: דבורה'קע האם לא שמעת שספינה נטרפה בים ואתה עסוקה בצרכיך. ושהגיע אמי הראה אותה שלא הסתכלה על התמונה כראוי, שהחלפה הדף, ותמורת לראות כיצד בונים ספינה סברה שטפינה נטרפה בים.

והיה רבי יעקב אומר, שדברים אלו נכנסו בתוך לבו עד היום הזה, שהרבה פעמים מתרחש איזה מציאות בעולם, שלאמיתו של דבר הוא טובה גדולה, והטעם שסובר האדם שאינו טובה הוא מפני שאינו מסתכל עליהם באופן הראוי, ואפילו אם אינו שייך להאדם לראות הטוב הגנוז בכל דבר, עליו להאמין שהוא לטובה. כי עבודת האדם הוא להרגיל את עצמו להסתכל על כל מה שקורה בעולם, שכולן שוין לטובה, כי יודע שיש בורא עולם המנהיג את עולמו בחסד וברחמים, וגם אם לא נראה כן יאמין שיש בזה תכלית לטובה מה

טוב"ה גנוז בגוויה

בספרה"ק קדושת ציון (פרשת טהרה ד"ה ובא) מפרש לפי זה הכתוב (ויקרא יד, לה): כנגע נראה לי בבית. ורש"י ז"ל (ד"ה כנגע) הביא המשנה (נגעים י, ה): שאפילו תלמיד חכם ויודע חכם ויודע נגע ודאי לא יפסוק דבר ברור לומד 'נגע נראה לי', אלא 'כנגע נראה לי'. דלכאורה צריך להבין טעמו של דבר, דבשלמא כשבא להחליט את הדין, אמרה תורה ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע שהטומאה והטהרה תלויה בכהן דוקא, אבל כאן דמירי שבא אל הכהן להגיד לו, למה לא יאמר שנגע היא אם הוא תלמיד חכם ובקי בהלכות נגעים, ויודע דבר ברור שהיא נגע, מדוע הקפידה התורה שיאמר בכ"ף הדמיון.

אמנם יובן על פי מ"ש רש"י ז"ל על הפסוק: ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו האמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם ועל ידי הנגע נותץ את הבית ומוצאן. והנה יש לתת לב אם חפץ ה' להטיב לעמו ולתת להם נחלת גויים ומטמוניותיהם, הכי קצרה ידו לגלות את עיניהם שיראו את המטמוניות מבלי צורך סתירת הגנין ולטמא את הבית וכל הני הרפתקאי עד שימצא את המטמון.

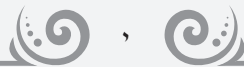
אך גדולים מעשי ה' ורצה בזה לזכות את ישראל ולנטוע בלבותם אמונת אומן כי מאתו לא תצא הרעות וכל הנעשה עם האדם הכול הוא לטובה הגם שלענין בשד יראה כי ח"ו היא לרעה, אבל סוף דבר יראה כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ולכן כאשר יארע לאיש ישראל שיראה נגע צרעת בביתו וידמה בעיניו כאילו מריעין לו, ולכסוף ימצא המטמון ויתודע לו למפרע כי הכל הי' לטובתו, מזה ידע להקיש אל השאר, ויטע בלבו אמונה שלימה כי הפל מה שנעשה עמו היא לטובה רק שצריך לראות את החסדים הטמונים והגנוזים בכל דבר.

ולכן הקפידה התורה שלא יאמר נגע נראה לי, כי באמת אין זה נגע ומכה כלל רק שלענין בשד נראה כנגע, לכן צריך לומר כאשר הוא באמת, כנגע נראה לי, שבעיני נראה לנגע אבל באמת טובה רבה היא שגנוזה כזה. עכת"ד.

כזה כתב החתם סופר (תורת משה פר' כי תשא) עה"פ (שמות לג, לד) 'ודאית את אחורי לפני לא ידאו', דיש כמה וכמה מקריים הנעשים בעולם שבני אדם מתמיהין עליהם למה עשה השי"ת ככה, אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע שהכל היה למען התכלית שיעשה אח"כ, וכל המקרים הללו לא היו אלא הכנה להדבר הגדול שהוצטרך להיות אחר כך. וכמו שהיה בהנס דפורים, שכמה פרטי הסיפור לא היו מובנים לבני אדם בשעת מעשה, לדוגמא מה שערך אשורוש סעודה למשך של מאה ושמונים יום, שהוא ששה חדשים - חצי שנה, וזהו שגוען עצום אשר אין לה שכל כלל. ובאמצע הסעודה נכנסה בו שגוען אחרת שרוצה להביא ושתי ולהראות את יפיה לפני כל הקהל, והיות שלא צייתה לדבריו הרגה מיד, ובשעת מעשה לא היו מבינים זאת כלל. וכן לקחת אסתר המלכה אל בית המלכות. אבל אח"כ נתגלה שהכל היה הכנה להצלח ישראל מגזירת המן. וזהו לימוד עצום לכל בר ישראל, שככל מקרה הנעשה בעולם אי אפשר להבין תכליתו, רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר ריק הוא, רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם, וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו, כי מקבלים שכר על האמונה. וזה וראית את אחרי, שלאחר שנעשה תכלית הדבר הוברר הדבר למפרע כל מה שהיה, אבל לפני לא ידאו, כי לא ישיגו תכליתו קודם לכן. עכת"ד.

כולן שזין לטובה

עבשיו נחזור לפרש הכתובים בפרשת חיי שרה, דהנה אמנו שרה סבלה יסורים ברוב ימות חייה

תענוג, על כן נכון להענישו בעולם הבא כראוי לו על מעשיו בעולם הבא.

מסופר על אחד מתלמידי הבעל שם טוב ז"ע שפגש בעשיר שהיה יושב בעגלה, והצדיק כתת את רגליו והיה מלובש במלבושים בלויים, אבל אותו העושר היה יושב על העגלה מלובש בבגדי צבעונים, ומשרתיו עומדים ממעל לו, וצעק להצדיק ושאל אותו בשחוק: רבי איה העולם הזה שלך?! השיב לו הצדיק: ואיה העולם הזה שלך? תמה עליו העושר הרי אני יושב במנוחה על העגלה, והשאלה הוא עליך ולא עלי, אמר לו הצדיק: הרי מה שיש לך כל טוב וטוב בעולם הזה הוא העולם הבא שלך, והשאלה הוא איה העולם הזה שלך... כי הרשע מקבל השכר על מעשיו הטובים בעולם הזה, ולא נשאר לו כלום לעולם הבא.

בעולם הזה, ורק מעת הולדת בנה יצחק אבינו ע"ה היה לה חיי אושר, וזה היה רק ל"ז שנים כמספר הגימטריא של תיבת ויהי"ו, ולזה כתב רש"י הנ"ל על הכתוב 'ויהיו חיי שרה', שבאמת היה לה רק ל"ז שנים לטובה, אבל אצלה היה 'כולן שוין לטובה', שקיבלה על עצמה כל מה שעברה עליה באהבה ובשמחה. ולכל זה זכתה רק בכח התמימות שהיה לה, וזהו שכתב המדרש: כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים, שע"י התמימות לקבל על עצמה כל מה שעוברת עליה בשמחה ובטוב לבב זכתה לכל זה. ועוד יותר מזה מבואר בספרי קודש, כי בזכות עבודתה במסירת נפש זכו אבותינו במצרים להתגבר על כל הנסיונות וקושי השעבוד שעברה עליהם.

הן צדיק 'בארץ' ישולם

בכדי להמחיש עד היכן הדברים מגיעים, יש להעתיק דברי רש"י ז"ל במסכת סנהדרין (מד: ד"ה דבעיא מנסא), שמביא מעשה נפלא בשם הירושלמי (סנהדרין פ"ג, הלכה ר'), וז"ל: מעשה במוכס אחד ישראל רשע שמת, ובו ביום מת אדם גדול בעיר, ובאו כל בני העיר ונתעסקו במטתו, וקרובי אותו מוכס הוציאו גם את מטת המוכס אחריו, וקפצו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו, והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מטת רבו, לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם, ונחלפה להם מטתו בשל מוכס, והיה אותו תלמיד צועק ולא הועיל, וקרובי המוכס קברו את החכם ונצטער בה אותו תלמיד מאוד, מה חטא גרם ליקבר זה בבזיון, ומה זכה אותו רשע ליקבר בכבוד גדול כזה.

נראה לו רבו בחלום ואמר לו אל תצטער, בא ואראך בכבודי בגן עדן בכבוד גדול, ובא ואראך אותו האיש בגיהנם, וציר של פתח גיהנם סובב באזניו. אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים ולא מחיתי ולכך נענשתי. זה פעם אחת

וז"ל: **וואמר כי הפנים אשר בעבורה ימנע מהצדיק הזדמנות טרפו עד שיטרה עליו ויבחן בו**, המחבר מציע כאן כמה טעמים מדוע ימנע מהצדיק להרויח את פרנסתו עד שיטרה בעבודה קשה. סיבה א': **אפשר שיהיה עוון שקדם לו התחייב להפרע ממנו**, יתכן שבגלל איזה חטא שחטא בנערותו, כמו שנאמר (משלי יא, ל): **הן צדיק בארץ ישולם - אפילו צדיק נענש עלי אדמות**.

באלשיך הקדוש מבאר הענין ביתר ביאור, ומקרב הדברים אל השכל, שהיה הצדיק כשנבשל חלילה בעבירה אינו אלא מפני שהיה לו נסיון באותו שעה, אבל מיד לאחר מכן נשבר לבו בקרבו, ולעבירה כזה לא חשוב לה' לשלם ע"ז בעולם הבא. על כן הוא מעניש אותו בעולם הזה, שהרי ממילא לא היה העבירה בשלימות, ודי בעבורו לקבל העונש בעולם הזה שכמו כן אינו בשלימות. אבל הרשע שעשה העבירה מתוך

וכן מצינו אצל רבי עקיבא, שאחרי שחי רבי עקיבא מאה ועשרים שנה, היה יכול להסתלק מן העולם על משתו כדרך כל העולם, אבל לא כך הוה, אלא שבמקום זה הביא הקב"ה את הרומאים ועינו את רבי עקיבא עד שיצתה נשמתו בטהרה (ברכות סא.), ומה רואים מזה, שהקב"ה נתן לו מתנה, ובמקום למות מיתה שלא היה בו ענין מיוחד, זכה לעשות קידוש ה' גדול ונפלא במיתתו על ידי היסורים.

וטעם זה הוא בנוסף לטעם הראשון, שהקב"ה נתן להאדם יסורים במיוחד שיקבל שכר טוב לעולם הבא. וכמו שמביא הגה"ק בעל החפץ חיים זצ"ל בספרו שם עולם (שער שמירת השבת) בשם הגר"א ז"ל: שאלמלא היסורים לא מצאנו ידינו ורגלינו בזה העולם. עיי"ש.

הבין סעודה לשר העיר ולא בא שר העיר, וחילקה לעניים, וזה היה שכרו. ע"כ מדבריו הנוגע לנו.

ומזה לקח מוסר כיצד שהקב"ה מתנהג בענין צדיק ורע לו, ורשע וטוב לו, וכדבריו של המחבר כאן, שהקב"ה מעניש לצדיק אפילו על עבירה קלה בעולם הזה, בכדי שיקבל שכרו משלם כשיגיע לעולם הבא, ולעומת זה הרשע אם עשה איזה מצוה קטנה הקב"ה משלמו בעולם הזה כדי שיוכל לקבל עונשו בעולם הבא.

למען ענותך... להטיבך באחריתך

וזה"ק: סיבה ב': ויש שיהיה על דרך התמורה בעולם הבא, לפעמים הצדיק צריך לסבול בעולם הזה, ותמורת זה יקבל שכר טוב לאין ערוך לעתיד בעוה"ב, כמו שכתוב (דברים ט, טז): להטיבך באחריתך.

שיעור כ"ח - יום א' פר' ויצא תשפ"ד

בתוכן:

רצה הקב"ה לזכות את ישראל • ותביא גאולה לבני בניהם • ממנו ילמדו וכן יעשו • מעשה אבות סימן לבנים • כי כך לכד בטחון • אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים • אל תקנא רשע • מה עמקו מחשבותיך • צדיק גזור ומקיים • כי לא אעזבך

לבבי, עתה שניתנה לי ההזדמנות אחטוף אותך בשתי ידיים, ולא אניח אותך לילך לאיבוד. ובזה זכה להיות דוגמא לקידוש ה' לכל באי עולם.

ותביא גאולה לבני בניהם

הבה ונתבונן במעשה יעקב אבינו ע"ה, שמצינו בפרשה זו שעבר עליו מצבים קשים מאוד, ובפרשיות השבוע אפשר לנו לדאות כיצד התנהג באמונה ובתמימות לקבל הכל בשמחה ובאהבה. וידוע מהרמב"ן שכתב כמה פעמים בסדר בראשית, שכל מעשה האבות סימן הוא לבנים, והיינו שעלינו ללמוד ממעשיהם ולהשתדל ללכת בדרכם.

בספה"ק בכורי אביב כתב שמה שהזיווגים לאבותינו הקדושים היה באמצעות קפיצת הדרך היה ליישר הדרך לבני ישראל כשיבואו לתקופת נישואי הצאצאים, שיקל עליהם למצוא הזיווגים, ושיהיה להם די מחסורם להשיא אותם בהרחבה.

ממנו ילמדו וכן יעשו

זול"ק: סיבה ד': ויש שיהיה לרשע אנשי דורו - לפעמים הקב"ה מייסר את הצדיק בגלל הרשעות של אנשי דורו, ויבחנהו הבורא

רצה הקב"ה לזכות את ישראל

פרק ג' - זול"ק: סיבה ג': ויש שיהיה להראות סבלו והסברתו בעבודת הבורא יתברך - לפעמים הצדיק סובל כדי להראות את הסבלנות, ואת ההתייחסות הנכונה לעבודת ה', לא משנה כמה קשה סבלו ברוחניות או בגשמיות, הצדיק תמיד נשאר נאמן, כדי שילמדו בני אדם ממנו - הצדיק משמש כדוגמא לכל באי עולם, ולכן יכול הוא לצפות שהש"ת יגמול לו על זה שכר גדול בעוה"ב, כמו שידעת מענין איוב - איוב סבל יסורים, אך לבסוף קיבל את שכרו בכפליים מהאוסר שהיה לו מקודם.

למשל, רבי עקיבא האריך ימים עד מאה ועשרים שנה, והרומיים עינו אותו למוות על שלמד ולימד תורה ברבים. הש"ת נתן לו הזדמנות לשמש כדוגמא של קידוש ה', שסבל מיתה קשה מאוד, רק מפני שהתמסר ללימוד התורה. בזמן שעינו אותו קשים קרא קריאת שמע באהבה גדולה להש"ת, ושאלו אותו תלמידיו: רבינו עד כאן? היתכן שגם עכשיו יש לך אותו הדרגה של התלהבות, או אפילו יותר ממה שהיה לך לפני כן בעבודתה? השיב ואמר: כל ימי התכוננתי לרגע הזה, בכל פעם שאמרתי 'שמע ישראל' חשבתי שיבוא היום ואוכל לומר שאני אוהב את ה' בכל

שהכהנים שבעבורם ביקשו את המתנות, לא אכלו טרם שהקריבו את החלבים על המזבח, מכל מקום עצם המעשה שהם תבעו את המתנות מקודם, נחשב בהתנהגות לא טובה, ולכן נענשו בית עלי.

מעשה אבות סימן לבנים

בפרשה זו אפשר לנו ללמוד מיעקב אבינו פרק במידת הבטחון, וכמו שכתב המדרש (בראשית רבה סח. ב): רבי שמואל בר נחמן פתח (תהילים קכא, א): שיר המעלות אשא עיני אל ההרים. אשא עיני אל ההורים למלפני ולמעבדני, מאין יבוא עזרי, אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה (בראשית כד. י): ויקח העבד עשרה גמלים וגו', ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד... חזר ואמר מה אנא מובד סברי מן בריי חס ושלוס לית אנא מובד סברי מן בריי, אלא עזרי מעם ה'. ע"כ. והיינו כי גם בהיותו במצב שפל מאוד, מכל מקום התחזק לבטוח באלוקיו, ולא אבד את עצמו בשום מצב שהיה.

דברים נחמדים כתב הגה"ק בעל חתן סופר זי"ע בפתיחתו לספרו המקנה והקנינים, שמפרש דברי הגמרא (ברכות כו): אברהם תיקן תפילת שחרית, יצחק תיקן תפילת מנחה, יעקב תיקן תפילת ערבית. וזל"ק: ויתכן כי הם ז"ל כוונת עפ"י מה שהקדמנו כי אבות העולם כבשו דר דרך לפנינו, כי תפילות האבות היה ע"ד הג' כיתות בני אדם אשר מהם היתה ראשית דברינו, דהנה תפילת אברהם אבינו ע"ה היתה טרם בא האסוק, ותפילה זאת היא בשחרית. ויצחק היתה בקשתו לעת הצורך לעת ערב, והיא בדמיון לעת הצרה ממשמשת לבא, ותיקן לנו תפילת מנחה דהיינו כי אף לעת הצרה משמשת לבא יעננו ה' דרך זה כבש לנו יצחק. ויעקב אבינו ע"ה תפילתו היתה בלילה ממש כי בא השמש בעת צרה ממש, והוא קרא אל ה' כי יושיעהו, ועי"ז תיקן לנו כי בכל

יתעלה בעוני ובריש ובחלאים להראות חסידותו ועבודתו לאלוקים מבלעדיהם, והיינו שממנו ילמדו בני אדם דעת האיך שיש לעבוד את ה', ואם אינם לומדים ממנו אזי הם נענשים על זה שהוא היה אמור להיות דוגמא בעבורם. כמו שנאמר (ישעיה נג, ד): אכן חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם. הצדיק נושא את החולי והוא סובל את כאבינו.

ויש כאן שני נקודות, הראשונה שהצדיק סובל בעולם הזה כדי ללמד את אנשי הדור הדרך הישר שצדיקין להתנהג בו, והשני הוא בכדי שיוכל הקב"ה להעניש אותם בני אדם שלא התנהגו כדאוי, אע"פ שהם אנשים בריאים וחיים חיי רווחה, שהרי היה ללמוד מן הצדיק שעובד את אלוקיו גם אם עולה לו בקושי.

סיבה ה': ויש שיהיה על שאיננו מקנא לאלוקים, לפעמים הקב"ה מייסר את הצדיק כדי להענישו, הגם שהוא צדיק, מפני שאינו מראה מספיק קנאות על כבוד ה', לקחת הדין מאנשי דור, אם רואה שאחרים אינם מתנהגים כדאוי, והוא אינו מוכיח אותם, זה נחשב לו כחטא, ואפילו אם נחשב כצדיק במעשים שלו, מכל מקום נענש על זה שלא מחה על ביזוי כבוד התורה. כמו שידעת מענין עלי ובניו שחיו בימיו של שמואל הנביא, שאמר בהם הכתוב (שמואל ב. ג. לו): והיה כל הנותר בביתך יבוא להשתחות לו לאגרות כסף וככר לחם, - שכל אלו שיהיה להם קיום בביתך יבואו וישתחוו אל הכתר הגדול שיכהן אז לצורך כסף קטן ופרוסת לחם.

בני עלי נענשו על שלא מחו נגד האופן שהעוזרים שלהם התנהגו. מובא שם נבביא שכאשר באו בני ישראל להקריב קרבנות, ותבעו הסגנים שהאנשים יתנו את המתנה של הכהנים עוד טרם שהוקרבו החלבים על גבי המזבח. והגם

הבה לי בניס ואם אין מותה אנכי. ויחר אף יעקב ברחל, ויאמר התחת אלוקים אנכי, אשר מנע ממך פרי בטן. וברשיז"ל מפרש השיחה שהיה ליעקב עם רחל, שטענה רחל ליעקב 'הבה לי בניס': וכי כך עשה אביך לאמך, והלא התפלל עליה. והשיב לה יעקב 'התחת אלוקים אנכי': וכי במקומו אני. ולכאורה צריכין להבין מה השיב לה יעקב, ולמה לא רצה להתפלל בעבורה.

והענין הוא, דהנה רחל היתה עקרה שלא היה לה מציאות עפ"י הטבע להוליד, וכמו שכותב הספורנו (ד"ה אשר): שיצר אותך עקרה. מכל טענה רחל ליעקב שמוטל עליו להתפלל בעבורה. אבל יעקב אבינו ע"ה השיב לה שאם מוטל עליך להתפלל על ישועת ה', עליך לבטוח עליו בשלימות, ולהתפלל אליו בכל לכבך, ואל תבטח על זה שאני אתפלל כדרך לפני ה'. ואכן כאשר הבינה רחל עומק הענין זכתה שנתקבלה תפילתה לרחמים ולרצון, וזכתה להעמיד חלק חשוב מהשבטי קה. וכן מפרש הרמב"ן (ד"ה הבה): והנה הצדיקת בראותה שלא תוכל להסמך על תפילת יעקב, שבה להתפלל על עצמה, אל שומע עעקה, זהו וישמע אליה אלוקים (להלן פסוק כב). ע"כ. ואכן זכתה לישועה רק בכח תפילתה ולא ברפאות.

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

מסופר על יהודי אחד שסבל קשות ממחלה הנוראה הנקרא 'חולי טפל' ל"ע, ונכנס להרה"ק רבי יצחק מנעשכין זי"ע שיתפלל בעדו שיזכה לרפואה שלימה, אבל הצדיק לא רצה לקבל על עצמו להתפלל בעבורו. ואחר הפצרות רבות אמר לו הנעשכין ער, שבדאי יזכה לישועה, אבל אינו רוצה להבטיח לו, כי אם יבטיח לו יתחיל לבטוח על בשר ודם ולא על הקב"ה, כי שמעת שיש צדיק פועל ישועות וכן פעל בעבורך הישועה, ע"כ איני

עת אשר נקרא אל ה' ישמע מהיכלו את קולנו וישמע שועתינו.

וממשיך במליצת לשונו: והנה מה מאוד ינעמו דברי חז"ל שדייקו בלשונם אברהם תיקן, דהיינו המעוות התקין, כי תהיה תפילת האדם נשמעת אף אם תהיה תפילת שחרית טרם יבוא עת הצרה, ואיכא למיחש משום שמא יגרום החטא. ויצחק תיקן כי אף בעת שבא המשחית ע"י תפילת האדם יאמר ה' הרף למלאך המשחית. ויעקב תיקן תפילת ערבית, כי התפילה שהיא לעת ערב ובא המוות בחלוננו ינתן לו וישמע שועת נבאים. והנה עינינו רואות כי יעקב בעת צר לו מאוד חנן אל ה' והקל נשא פניו, נמצא שיערב למדנו כי אף ברע שחרב חדה מונחת על צאורו לא יתייאש מן הרחמים (ברכות י). עכתי"ד.

וכל זה כי אין כוחנו אלא בפה, ואף כי יש כמה טעמים למה הקב"ה מעניש את הצדיק בעולם הזה, מכל מקום יש לנו כוח בלתי מוגבלת של תפילה. וזהו הלימוד שצריכין ליקח מיעקב אבינו, שאף במצב קשה עד שנראה חלילה כאילו כל השערים ננעלו בפניו, אפשר לו להתפלל להשי"ת, וע"י התפילה אפשר לפעול הכל. וכבר אמרנו משם הגה"ק החתם סופר זצ"ל שהיה אומר, שאם ישאל האדם את כל צרכיו בעת התפילה בשמונה עשרה, בודאי יזכה לראות במו עיניו הצלחה גדולה בכל עניניו, והוא בדוק ומנוסה. כי כל אדם יש לו רצוניות מרובות, ואם יבטח האדם באמת על אלוקיו, ויבקש ממנו בתפילה מעומק הלב, בודאי הקב"ה עושהו, ומקבל מה שצריך.

כי כך לכד בטחון

ועוד אפשר ללמוד בפרשתנו יסוד גדול באופן התפילה, דהנה כתיב (בדאשית ל, א): ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה, ותאמר אל יעקב

שכר בעולם הזה, כדי שכאשר יגיע לעולם הבא לא יהיה לו מאומה.

כמו שאמר הכתוב (דברים ז, י): ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. ותרגמו בו הראשונים בתרגום אונקלוס: ומשלם לשנאיהי זכון דאינון עבדין קדמוהי בחייהון לאובדיהון. הקב"ה משלם לאויביו כלומר הרשעים תמורת הזכויות שלהם שהם עשו בעבר בחייהם, כדי להאביד אותם מן העולם הבא, נמצא שכל סוג של אושר לאנשים אלה באמת צרה היא להם, באמת היו מעדיפים אילו היו נענשים על מעשיהם הרעים בעולם הזה. וכיון שעשו בעבר איזה דברים טובים, רצון השי"ת לשלם להם על הכל בעולם הזה.

בענין זה כותב רש"י (שבת ל: ד"ה שחוק) לפרש הכתוב (קהלת ז, א): טוב כעס משחוק. שהכוונה על השחוק של הרשעים בעולם הזה, שבאמת אינו טובה בעבורם כלל, ח"ל: שנותן להם שעה משחקת כדי להאכילן חלקן ולטורדן מן העולם הבא. ע"כ.

מה עמקו מחשבותיך

ובאמת אין אנו מבינים כלום מה שמתרחש בעולם, כי לפי דברי המחבר כאן נמצא שמה שרואים רשעים שהשעה משחקת להם אינו מוכרח שהוא טובה בעבורם כלל, כי יכול להיות שהוא בכדי לטורדן מן העולם. וכן מה שרואים צדיקים שעוברת עליהם קשות אפשר שהוא לטובתם האמיתית, ואי אפשר לנו להשיג בהנהגתו ית'. והכל תלוי כיצד שמסתכלים על הדבר, וכן מצינו בגמרא (מכות כד.) כמה סיפורים מהאמורים שכמה מהם הסתכלו על ענין אחד באופן אחד, וכאשר הסתכלו על הענין באופן אחר ראו דבר אחר לגמרי, ונעתיק כמה מהם:

וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ושמעו

מבטיח לך כלום, אלא אם תבטח בה' בכל לבבך תזכה לרפואה שלימה.

וסיפר לו מעשה שהתרחש אצל הרה"ק בעל עבודת ישראל מקאנז'ן ז"ע, כי פעם נכנס אליו יהודי שהיה גביר ועתיד נכסין, וגזלו ממנו את כל רכשו ונשאר בערום ובחוסר כל, אמר לו המגיד מקאנז'ן ז"ע, האם אני גנבתי את רכושך? ומה אעשה בעבורך, וכאשר התחיל להפציר בו אמר לו המגיד שאם יתן סכום לצדקה יזכה לישועה, האיש הלזה התחיל להגיש מטבעות להמגיד, אבל המגיד אמר לו שהוא רוצה ששים מטבעות ולא פחות מזה. הלה כעס על הרבי, ולקח את כל המטבעות שהגיש להמגיד, ואמר: הרי למה צריך אני לשלם סכום גדול כזה להרבי, הרי אפשר לי לפנות מיד להשי"ת, והוא בודאי יושיע אותי... כששמע המגיד דברים אלו אמר, אספר לכם האמת כי הטעם שלא רציתי לפעול ישועה בעבורכם היה כי הכטחתם את עצמכם עלי שאני בשר ודם, ורק עכשיו כשבאתם לבטחון אמיתי על השי"ת תזכו להפקד בדבר ישועה.

בפרשת וישלח (בראשית לב, ל) מצינו הפגישה שהיה ליעקב אבינו ע"ה עם המלאך, וכאשר שאל יעקב מן המלאך על שמו לא רצה להשיב לו, ומפרש הרמב"ן למה אכן לא רצה להשיב לו: אמר אין לך בידיעת שמי תועלת, כי אין הכח והיכולת בלתי לה' לכרו, אם תקראני לא אענך וגם מצרתך לא אושיעך. ע"כ.

אל תקנא רשע

וזל"ק: אבל טובת הקל יתברך על הרשע, סיבה א': יש שתהיה בעבור טובה שקדמה לו יגמלהו האלוקים עליה בעולם הזה, סיבה הראשונה למה לפעמים הקב"ה משפיע טובות לרשע בעולם הזה, היא מפני מעשה הטוב של הרשע שעשה בעבר, ולכן נותן לו הקב"ה

רבנו מרן המהרש"א זצ"ל זיע"א, שההילא שלו היה אתמול: בזמן המהרש"א היה אחד מפורסם ברשעתו ונפטר, וכאשר היה מונע על דף הטהרה וכולם היו שמחים ואמרו ברוך המקום שהרגו, ביטנים הלך אחד מן התלמידים בשחוק רבה והכה על חוטמו בליצנותו ושחקו כולם, ואמרו באבוד רשעים דינה.

בו בלילה בא הנפטר אליו בחלום שילך עמו לדין על שביזהו בזיון רב כזה, ולא חש לו התלמיד, וכן בא ג' פעמים ותבעו לדין, והתחיל לרעוד כי כבר הרגיש חוליו, והלך אביו לרבו המהרש"א וסיפר לו המעשה, וציוה המהרש"א שתלמידו זה ישן אצלו, וכאשר יבוא הרשע בחלום לתובעו לדין יעוררו אותו. וכן היה וכאשר בא התחיל לזעוק, וקם המהרש"א ואמר: מה לך עם הבחור הלז, והשיב שתובעו לדין על שביישו ברבים, שאלו המהרש"א: הרי אתה מפורסם ברשעותך, ומנין לך זכות לתובעו, וא"ל אמנם כן, אבל מעשה שהיה כאשר היה הולך אצל הנהר רחצו בו התלמידים, ופתאום נאבד אחד במצולות עד כי אסרו נושא, וקפץ הוא אחריו כי ידע לשוט והוציא, ועודנו חי ומרביץ תורה בישראל, על כן כאשר בא לבית דין של מעלה נעשה לו כבוד גדול, ונחשב לו כל התורה ועבודה של אותו תלמיד כאילו הוא עשה, בפרט כי גם היה בסתר מחזיק אותו כל ימיו.

והשיב המהרש"א אחרי כי כן הוא ראה כי השטן בא עמך אחרי כל הזכות הזה בא לפתותך כי היתה מקיים נפש אחת מישראל אשר הוא בעולם מלא, ועתה מסית אותך לאבד נפש אחד מישראל ויצא שכרך בהפסדך, ושוב ישלוט בך לשלם לך אח"כ בפועל ידך, ע"כ שמע עצתי הנח לו ויהי הטוב לו עמו, וקבל דבריו והלך לו ושוב לא בא לבקשו, והתלמיד שב למקומו בריא וקיים, ע"כ סיפר מרן החתם סופר זצ"ל.

קול המונה של רומי מפלטה ברחוק מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין, ורבי עקיבא משחק, אמרו לו: מפני מה אתה משחק, אמר להם: ואתם מפני אתם בוכים, אמרו לו גוים הללו שמשתחיים לעצבים ומקטרים לעבודת הכוכבים יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדום רגלי אלוקיט שרוף באש ולא נבכה, אמר להן: לכך אני מצחק, ומה לעובדי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה.

עוד מספר הגמרא: שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין, ורבי עקיבא מצחק, אמרו לו: מפני מה אתה מצחק, אמר להם: מפני מה אתם בוכים, אמרו לו: מקום שכתוב בו (במדבר א, נא): והזו הקרב יומת, ועכשיו (איכה ה, יח): שועלים הלכו בו, אמר להן: לכך אני מצחק, דכתיב (ישעיה ה, ב): ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיה, וכי מה ענין אוריה אצל זכריה, אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני, אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב (מייכה ג, יב): לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו', בזכריה כתיב (זכריה ה, ד): עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. ע"כ.

והענין הוא שלכל מקרה אם לא מבינים אותה בעומקה אפשר לסבור שאינו לטובה, ועל האדם להסתכל על כל דבר בבטחון ובאמונה, ובמשך הזמן יזכה להבין הענין על בוריה.

צדיק גזור ומקיים

מעשה נפלא סיפר רשכבה"ג מרן הגאון החתם סופר זצ"ל זיע"א מהגאון אור ישראל רבן הדורות

כי לא אעזבך

יעשה פרי, ושללו איננה שוה כלום, ויקץ והנה חלום, וישן ויחלום שנית כזה, אזי עמד ממשכבו ותפעם רוחו, וציוה להמשרת שיחקור אם יש בשם איש יהודי, ובאם המצא תמצא יהודי יקרא אותו ביתו פנימה, ופשפש ומצא וקרא לו ועמד ביתו לפניו, ודרש מאתו השר את כל ונדע לו שיש לו לאזע, אזי אמר לו גם אני יש תחת ידי לאזע אחת בוא ונחליף זה עם זה, ואני אתן לך איזה זהובים כסף עוד יותר. אמר החסיד איני רוצה אף אם תתן לי כהנה וכהנה לא אוכל להחליף, והשר הוסיף עד אלף זהובים כסף ויתן לו גם הלאזע שלו, וכאשר ראה כי החסיד בכל זה אינו מרוצה אזי קם בחמתו ואמר להמשרת שלו שיקחנה בחזקה, וכן עשה, אבל בכל זאת אמר לו השר שאינו רוצה להיות גזלן ע"כ ישלם לו האלף זהובים, וגם הלאזע שלי, והחסיד הוכרח לקבלו על כרחו, ואמר גם זו לטובה.

החסיד נסע לביתו ועשה החתונה בהרחבה, והודה לה'. לא ארכו הימים ושמע כי הרויח בהלאסה שמסר לו הפריץ בעל כרחו כמה אלפים כסף. מיד נסע לבארדיטשוב לקבל פני רבו, וכאשר בא אל הקודש פנימה, אמר לו הקדושת לוי: הנה ראיתי כי המזל שלך השפיל עד לעפר, ולכן הוכרחת לשלוח מלאך החלומות שידבר על לב הפריץ שיחליף אותך כי ראיתי הלאזע שלו ירויח ולא שלך, והאלף כסף שהוסיף לך שתעשה החתונה תיכף, ולכן מתחילה היה לך ישועה קטנה, ואחר כך הישועה הגדולה. ונעשה החסיד עשיר יותר ממה שהיה בתחילה.

וסיים הצמח צדק: כי לזה כיון הקב"ה במאמרו ליעקב אבינו ע"ה כי לא אעזבך עד אשר עשיתי וכו', כלומר אפילו עד שתבוא הישועה הגדולה בכל זה לא אעזבך, ויהיה לך ישועה קטנה עכ"פ מתחילה, וכאשר יבוא הישועה הגדולה בודאי יהיה כל טוב סלה.

בספר אבן שתיה (מערכת הה"ק ר' מנחם מענדל ז"ל מוויזניצא, אות ג) מביא סיפור ששמע מהחסיד רבי אליעסר קליוויר מסעריט ז"ל, שפעם אחת היה בוויזניצא והיה לו לדבר איזה ענין עם מרן הצמח צדק זצ"ל שנצרך לישועה, ואמר מרן: הקב"ה הבטיח ליעקב אבינו ע"ה (בראשית כה, טו): כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך. וקשה דמשמע דאחר שיקיים הבטחתו יעזוב אותו, והלא א"א להתקיים אפילו רגע אחת בלי השגחתו יתברך.

וסיפר מהרה"ק הקדושת לוי מבארדיטשוב ז"ע שבא לפניו איזה חסיד מאנ"ש וסיפר לו מצבו ומעמדו כי ברע הוא, ומקודם חזה היה עשיר והוא בעל חוב גדול, ועוד לא נשמע בין החיים כי אבד העושר והוא במסחרים רעים, השיב לו הה"ק: דעתי שתקנה 'לאזע מהלאטריט' (לאטעריט), ובטח תרויח בה מעות הרבה, ואמר החסיד זאת ידעתי כי הבטחת אדמו"ר יעשה פרי, אך מי יודע למתי, ודרך הלאזע שיעברו לפעמים איזה שנים עדי ירויחו, ובין כך ובין כך יש לי בת שהגיעה לפרקה וצריך לי הוצאה להשיא אותה. ואף אם לא אסלק הנדוניה בשלימות כי יאמינו לי. אזי הבטיח לו הה"ק כי עד מהרה הקב"ה יזמן לו מעות על זה אף טרם שירויח בהלאזע.

וכך הוה שנסע משם אחרי קניית הלאזע, והגיע לקרעטשמע אחת ונשאר שם על לינת לילה, ובלילה ההוא בא לשם איזה שר גדול מהריצים עם עגלה רתומה, ונשאר גם כן בשם ללון בבתי גואי, וישן ויחלום כי יש בכאן בבתי החצרות איש יהודי שיש לו לאזע שטוב מזלה, לכן יראה להחליף עמו שיתן לו הלאזע שלו כי הלאזע של היהודי בטח

דברי תורה

דברות קודש שביעי של פסח שנת תשפ"ג

בתוכן:

ביציאת מצרים הכירו בני ישראל שיזכו לנאולה אף משאר הגלויות + בני ישראל אמרו שירה על לעתיד לבוא

ג) ה' ימלוך לעולם ועד כי בא סוס פרעה וגוי'. במכילתא (פ"י סי' ה) איתא: ה' ימלוך לעולם ועד מפני מה כי בא סוס פרעה וגוי', ויש להבין מה טעם יש במאמר 'כי בא סוס פרעה' למאמר 'ה' ימלוך לעולם ועד'.

ביציאת מצרים הכירו בני ישראל שיזכו לנאולה אף משאר הגלויות

ונראה לבאר הענין ע"פ מה דאיתא באשד הנחלים (נחל מצרים דרוש ה) לבאר מאמר געים זמירות ישראל (תהילים קז ב-ג): 'אמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר ומארצות קיבצם, ממזרח וממערב מצפון ומים וגוי', ולכאורה יש לעיין בכוונת המזמור על מה קאי, שאם הכוונה הוא על הגאולה העתידה שעתיד הקב"ה לקבץ גליותינו מארבע כנפות הארץ ממזרח וממערב מצפון ומים, אם כן מדוע אמר אשר גאלם מיד צר בלשון יחיד, והרי בני ישראל מרודים בגלות זו

וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אז ישיר משה וגוי' (שמות יד, לא - טו א).

א) איתא במדרש: קומה ה' הושיעני כי הכית את כל אויבי לחי שיני רשעים שיברת (תהילים ג, ח), וכן את מוצא וירא ישראל את היד הגדולה וגוי' מיד אז ישיר משה, והמדרש הזה אומר דרשוני, כי להבין שייכות פסוק זה לענין השירה.

ב) 'מינך ה' תרעץ אויב וברב גאונך תהרס קמין תשלח חרונך וגוי' תבלעמו ארץ וגוי' תפול עליהם אימתה ופחד וגוי' תביאמו ותטעמו וגוי' (פסוקי השירה). לכאורה צ"ב מדוע נאמרו כל אלו הפסוקים בלשון עתיד, והרי בני ישראל אמרו השירה על הניסים שנעשו להם ביציאת מצרים, ואם כן הו"ל לאומרו בלשון עבר.

וענין זה מבואר ג"כ **בנזר הקודש** שכתב לבאר כתבי הקודש בפרשת ואתחנן (דברים ד ל -לד): בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו וגוי, כי שאל נא לימים ראשונים וגוי, או הנסה אלקים לקחת לו גוי מקרב גוי וגוי. ותוכן דבריו הוא שכל מה שגזר הקב"ה על ישראל בארץ מצרים היתה בבחינת הקדמת רפואה למכה, שהיה גלוי לפניו שעתידין בני ישראל לגלות עוד, וחשש הקב"ה שמא יתיימשו מן הגאולה ויטמעו בין העמים ויפרקו מעליהם עול התורה והמצוות, על כן הקדים לשעבדם תחת יד מצרים והראה להם אותות ומופתים לקחת לו גוי מקרב גוי, וע"י ניסים אלו יכירו וידעו כל בני ישראל שכוחו רב לגאלם אף משאר גלויות.

והיינו טעמא שיש חיוב לזכור יציאת מצרים בכל יום, מאחר שיציאת מצרים באתה במיוחד לחזק אותנו בגלות המר הזה, לבל יפרקו מעליהם עול התורה והמצוות ואל יתיימשו מן הגאולה, אלא במהרה בימינו נזכה לגאולה השלימה. וזהו כוונת הכתוב בצר לך ומצאוך את כל הדברים האלה באחרית הימים, דהיינו שיהיו בני ישראל מוכים ומרודים בזמן הגלות, אמנם אל יפרקו מעליהם עול התורה אלא אדרבה ושבת עד ה' אלקיך, והטעם לזה הוא - כי שאל נא לימים ראשונים וגוי לקחת לו גוי מקרב גוי, והיינו שהדורות הראשונים יעידו ויגידו את כל האותות והמופתים שעשה להם הקב"ה כשהוציאם מארץ מצרים, וא"כ

תחת כמה וכמה צרים וממלכות, והיה לו לומר 'מידי צרים'. ואם הכוונה הוא על גאולת מצרים ולכך אמר אשר גאלם מיד צר, א"כ מאי מארצות קיבצם שייך בזה, שהרי לא היו בני ישראל פזורים בארץ מצרים, אלא כולם היו מכונסים בארץ גושן.

ומבאר שהיה גלוי וידוע לפני יודע העתידות שעתידין בני ישראל להיות משועבדים בגלות תחת ד' מלכיות, ועלולים בני ישראל להתיימש מן הרחמים בחשבם שכל הממלכות חזק ואמיץ מאוד עד שאין תקוה לאחריתם חלילה, לכן הקדים הקב"ה רפואה למכה ושיעבדם תחת יד מצרים שהס"מ עצמו שולט שם, ואף שרו של מצרים הוא שרו של כל שבעים אומות העולם, ודייקא מתחת ידם הוציאם משם, והרס הקב"ה ברוב גאונו את כל קמיו והכניע את כח הקליפה העצומה ההיא, ומזה נתחזקו בני ישראל שלעולם אין להם להתיימש מן הרחמים, וידעו שאף אם יגלו עוד לבין האומות מכל מקום יזכו לגאולה.

ולזה נתכוון דוד המלך ע"ה באמרו: יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר, דהיינו שהוציאם הקב"ה מארץ מצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה, ומארצות קיבצם, שע"י גאולה זו בטוחים בני ישראל אף על העתיד, שיקבץ נידחינו מארבע כנפות הארץ ממזרח וממערב מצפון ומים, ויקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו יכנס מירכתי ארץ.

לכך אנו בטוחים שהי' ימלוך לעולם ועד,
כי גאולת מצרים מורה גם על הגאולה
העתידה כאמור.

וע"פ דברינו אלה יש לומר בכוונת
דברי המדרש (שמו"ר פכ"ג ס"י
ה): תשורי מראש אמנה (שיר השירים ד,
ה) באיזה זכות אומרים ישראל שירה
בזכות אברהם שהאמין בהקב"ה שנאמר
(בראשית טו, ו) והאמין בה'. דהנה כתיב
אצל אברהם (שם): והאמין בה', ולכאורה
הו"ל לומר: ויאמן בה', וכמו שנאמר אצל
בני ישראל (שמות ד, לא) ויאמן העם,
אלא הכוונה היא שכאשר שמע אאע"ה
שעתידין בני ישראל לגלות עוד תחת
האומות, התחיל להטיף נטפי אמונה
לאנשי דורו, כדי שיתחזקו באמונת
אומן שיראה להם הקב"ה ניסים ונפלאות
ביציאת מצרים כדי לחזק אמונתם בשאר
גלויות שאף משם יגאלם הקב"ה ויוציאם
מיד צר ומארצות יקבצם, ולכך לא נאמר
ויאמן' הוא בעצמו, אלא אדרבה הוסיף
הוא לחזק אחרים באמונה, וזהו כוונת
המדרש שבכח אמונה זו שהאמין אאע"ה
בעצמו ואף חיזק את בני דורו בזה - שרו
בני ישראל שירה אף על לעתיד לבוא
שעתיד הקב"ה לגאלם.

ובררך זה יש לפרש כוונת הכתוב
(תהילים ג, ה): קומה ה' הושיעני,
הכוונה הוא על ישועת ה' הקרובה לבוא,
ובא הכתוב לתת טעם למה בטוחים אנו
כ"כ שיושיעני: כי הכית את כל אויבי
לחי - בעבר, וכבר ראו כולם את ידו
החזקה.

בודאי גם בגלות הזה יזכו במהרה לגאולה
השלימה.

ועל פי דבריו אלה פירש כוונת דברי
המדרש (ב"ר פמ"ד ס"י יח) על הפסוק
(בראשית טו, ג): ויאמר לאברם ידע תדע
כי גר יהיה זרעך, ידוע שאני מפזרן תדע
שאני מכנסן. ובאמת יש לעיין בדברי
המדרש, שהרי בגלות מצרים לא היו
בני ישראל מפוזרים כלל אלא כולם היו
מכונסים בארץ גושן, וא"כ יש להבין
כוונת אומרו ידוע שאני מפזרן. אלא
ודאי צ"ל שהכוונה הוא על שאר גלויות
שעתידין להיות מפוזרין בארבע כנפות
הארץ, ולכך אמר הקב"ה לאברם שאל
יתייאשו מן הגאולה, אלא כמו שידוע
שאני מפזרן כך תדעו שאני מכנסן, וע"י
שיראו שאכנסם מגלות מצרים כך יהיו
בטוחים שאכנסם משאר גלויות.

בני ישראל אמרו שירה על לעתיד לבוא

ולפי זה נבוא לבאר בע"ה למה שנאמר
פסוקי השירה בלשון עתיד (קושיא
ב), כי לאחר שראו בני ישראל את מפלת
מצרים, הודו כולם כאחד ואמרו ימינך
ה' תרעץ אויב וגו', ולא דווקא בגלות זו
הראנו נפלאות, אלא בטוחים אנו שאף
משאר גלויות עתידין אנו להיגאל, שאז
תיפול על האומות אימתה ופחד ועתיד
הקב"ה להביאנו בהר נחלתו בעת ביאת
המשיח. וזהו ג"כ כוונת המכילתא (קושיא
ג), שמפני שבא סוס פרעה ורכבו בים

ולזה (קושיא א) אמר המדרש על פסוק זה, וכן את מוצא וירא ישראל את היד הגדולה וגו' מיד אז ישיר משה, ואמרו חז"ל (סנהדרין צא:): מכאן רמז לתחיית המתים, והיינו שמכח גאולת מצרים הכירו בני ישראל שיזכו לישועת ה' אף בשאר גלויות, וכימי צאתינו מארץ מצרים יראנו נפלאות.

ואפשר לרמז עוד, שמהאי טעמא כפל הכתוב תיבת 'וירא', **וירא** ישראל את מצרים גו' **וירא** ישראל את היד הגדולה וגו', לרמז על ענין זה שכמו שראו את ידו החזקה ביציאת מצרים, כמו כן לעתיד לבוא יראו עין בעין בישועת ה'.

יעזור השי"ת שאכן נזכה במהרה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

ונראה להוסיף עוד, דהנה מתאמרא בשם **הרה"ק ר' אליעזר מדז'יקוב זי"ע** לפרש מה שאומרים 'אמן סלה', דהנה 'אמן' הוא בגימטריא צ"א ו'סלה' הוא בגימטריא צ"ה, ואיתא **בכתבי האריז"ל** שבזמן הזה היחוד הוא בשמות 'הוי"ה - אדני', ולעתיד לבוא אשר **'יהיה** ה' אחד ושמו אחד' ישלוט היחוד בשמות 'יהיה - אדני', והנה 'הוי"ה-אדני' הוא בגימטריא צ"א כמנין 'אמן', ו'יהיה-אדני' הוא בגימטריא צ"ה כמנין 'סלה', וזהו שאומרים אמן סלה, שמצפים אנו לתיקון השלם לעתיד לבוא שאז יהיה היחוד בשמות 'יהיה-אדני'. ולפי"ז יש להוסיף בכוונת הכתוב (שם פסוק ט): לה' הישועה על עמך ברכתך 'סלה', הרומז על לעתיד לבוא כנ"ל, שאנו מבקשים על הגאולה העתידה לבוא במהרה שאז ישלוט היחוד 'יהיה- אדני' כמנין 'סלה'.

של"ם פרישת אחרי קדושים תשפ"ג

בבית הכנסת של הרה"ק מצאנו זי"ע בעיר צאנז יצ"ו
בעת הנסיעה הרוממה למקומות הקדושים בראשות כ"ק
מרז אדמו"ר שליט"א - אייר שנת תשפ"ג לפ"ק

בתוכן:

הקב"ה שולח בכל יום לאדם הרהור תשובה • הפגם שפגם האדם על ידי החטא הוא עצמו העונש על החטא • כח הצדיק אינו מועיל אלא בצירוף המעשים טובים שמקיים כל אחד בעצמו • עיקר תכלית האדם בעולם הזה הוא להתגבר על נסיונות היצה"ר

יש בכוחו כח השופט לשפוט בנפשו אם לעשות איזה דבר או לא (עי' חולין נא.), וכמו ודבר זה נקרא מכריע וכח השופט, וכמו כן אצל האדם חוץ ממה שיש לו הנפש הישראלי, יש לו כח השופט והוא כח השופט לאדם מה לעשות.

והנה הצדיק מרוב דביקותו בקדושה נפשו מושכו להקדושה, וזהו שאמרו 'צדיקים יצר טוב שופטין, משא"כ הרשעים מפני שהם מלוכלכים וקשורים בחטאים, כל דמיוניהם הוא בדרך לא טוב, וכמו שכתוב (תהילים לו, ה): יתייצב על דרך לא טוב רע לא ימאס, כי מפני שהוא מורגל ברע נדבק בו הרע בדרך הטבע, ולכן 'רשעים יצר הרע שופטין'. והבינוני יש לו שני כוחות הפכיים, כי החומריות שלו מושכו לדרך התאוה, והכח הנפשי שלו מושכו לקדושה, ולכן אמרו 'בינונים זה וזה שופטין'.

הקב"ה שולח בכל יום לאדם הרהור תשובה

בפרישתן (יט, ב): דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם. והקשו המפרשים (עי' אור החיים הק' ד"ה כי) מהו הנתינת טעם במה שאמר 'כי קדוש אני', וכי אפשר לבריה גשמי להדמות לקונו. ועוד קשה בציווי זה שיהיו כולם קדושים, והרי אמרו חז"ל (סוכה מה:): ראיתי בני עליה והן מועטין.

ונראה לפרש הענין בהקדם דברות קדשו של הרה"ק מצאנו זי"ע בספרו **דברי חיים** (פרישת שופטים) לפרש הכתוב (דברים טז, יח): שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. דהנה אמרו רז"ל (ברכות סא:): צדיקים יצר טוב שופטין רשעים יצר הרע שופטין בינונים זה וזה שופטין. וידוע מהחוקרים שאפילו בעל חי שאינו מדבר

אלוקיך נותן לך, דהיינו הרצון העליון שנתעורר לכל אדם בכל יום ע"י הבת קול, שהקב"ה שולח במיוחד כדי שיוכל כל אחד לאחוז בהאי אתעורתא, ולשוב אליו בתשובה שלימה. ולכן בבוא לאדם איזה התעוררות וכעין פחד, לא יקל בזה, אלא ידע שהוא התעוררות תשובה הבאה לו מלמעלה, ויחטוף ההזמנות להתעורר לשוב אל ה' בלב שלם.

הפגם שפגם האדם על ידי החטא הוא עצמו העונש על החטא

ואפילו מי שנתרחק כבר מהשי"ת חלילה, כבר המליץ **הרה"ק מצאנו** ביום הושענא רבא מליצה ישרה להמליץ טוב על בני ישראל, משל למה הדבר דומה, למלך שיצא למלחמה על שונאו ונתגבר כח השונא והפיל הרג רב מצבא המלך, ועמד המלך וחקר פשר הדבר מה שהביאו למפלה זו, עד שנתברר לו שהרבה מחייליו רגילים לשתות משקאות המשכרות, ולכך לא יכלו להילחם כראוי. ומשכך הכריז המלך ברחבי מלכותו על האיסור לשתות משקאות המשכרות, והעובר על כך יענש כדין.

פעם אחת ביקש המלך בעצמו לבדוק בתוככי העיר אם מקיימים את ציוויו, וכשנכנס מצא לנגד עיניו שיכור אחד המתגולל באחד האשפתות מרוב שכרותו, וניגש המלך אליו ומרוב פחדו פג יינו ונתה דעתו משכרותו, ושאלו המלך: מדוע אתה עובר על דת המלך, וכי אינך חושש על העונש העתידה לבוא

והיוצא לפי זה שקשה לו לרשע להפוך דרכו לטוב שהרי טבעו שופטו ומושכתו לצד הרע. ואם כן יאמר כל רשע שאין לו מקום לשוב חלילה, אבל כבר אמרו חז"ל (אבות ד, ג): אין לך אדם שאין לו שעה, כי כל אדם מתעורר באיזה שעה לתשובה, וכדמתאמרא משמיה **דהרה"ק מראפשיץ זי"ע**, שמה שלפעמים בא לו לאדם איזה שברון לב ומדמה בליבו שאיזה מרה שחורה באה לו, ויש שמהפכין אותו במשקה או בדבר אחר, זהו באמת מכח האתערותא מלמעלה שהקב"ה שולח במיוחד לעורר לבבות ישראל לתשובה, והוא הבת קול היוצאת בכל יום ומכרזת 'שובו בנים שובבים' (ירמיה ג, כב), וכל אדם מתעורר מזה באיזה אופן. וכן איתא בזוה"ק (ח"ג קכו.) שהבת קול היוצאת בכל יום הוא מה שמזל האדם מרגיש איזה התעוררות בכל יום, ואין בני אדם מחשיבין אותו ההרגש, עי"ש. וכן איתא **מהבעל שם טוב זי"ע** שהרגש זו באה לו לאדם ממה שאמרו חז"ל (אבות ו, ב): בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב וכו'.

וזהו שאמר הפסוק שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, דהיינו שלכל אחד יש לו שופט בלבו כנ"ל, ואפילו כשהוא משער בנפשו שחטא הרבה, עם כל זה יוכל למנות שופטים, ולהפוך את היצר הרע לטוב, כי זהו עיקר התשובה. אלא שאם ישאלך אדם כיצד אפשר לו לבוא לזה להפוך היצר הרע לטוב, והרי מצד טבעו נפשו מושכתו לצד הרע, לזה בא הכתוב לומר 'אשר ה'

וזהו עיקר יראת החטא שיש לו לאדם לירא מהחטא עצמו ומהפגם שנמשך על נשמתו הקדושה שהיא חלק אלוך ממעל, שע"י החטא פנה הודה זיווה והדרה כדאיתא **בראשית חכמה** ובשאר **ספה"ק**.

ובלל הדברים היוצא מדברינו שצריך האדם לזכור שאף אם הרבה לחטוא, מכל מקום השי"ת יושב ומצפה לו שישוב אליו, ואף מעורר אותנו בכל יום ויום בבת קול המכרזת 'שובו בנים שובבים'.

כח הצדיק אינו מועיל אלא בצירוף המעשים טובים שמקיים כל אחד בעצמו

א"תא בספר מאורות נתן להרה"ק ר' נתן מלימינאב זי"ע (פרשת תצוה) שאמר לו הרה"ק מצאנו, דהנה לפעמים יחשוב האדם בבואו אל הצדיק שדי לו בזה להתקרב להשי"ת, אמנם האמת אינו כן אלא צריך האדם להוסיף בעצמו בתורה ועבודה ומעשים טובים, ורק לאחר מכן יועיל לו הצדיק להתקרב להשי"ת כראוי, אבל הא בלא הא לא סגי. ובזה פירש מאמר הכתוב (שמות כז, כ): ואתה תצווה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד, דהיינו שהכתוב מכוון אל הצדיק המחבר {תצווה' הוא מלשון 'צוותא'} לבבות בני ישראל אל אביהם שבשמים, שאל להם להסתפק בכח הצדיק בלבד, אלא ויקחו אליך, היינו מעצמם, שמן זית

עליך?, וענה לו הלה, שבאמת רצונו כי עז לקיים את דבריו, אמנם מאחר שחביבים עליו משקאות אלו ולהוט אחריהם, על כן לא יכול להתאפק מלשתותם.

ובשמוע המלך את דבריו ביקש ממנו להגיש לו מאותו המשקה החביבה לו, לראות אחר איזה משקה להוט הוא כ"כ עד שמוכן הוא לסבול בשביל כך יסורי העונש העתידה לבוא עליו. ומיד כאשר טעם המלך את המשקה פלטו מיד מרוב חריפותו, ופנה אל שריו ואמר להם שאל יענישו את בליעל זה, מאחר שכבר קיבל את עונשו הראוי לו, שהרי אין לך עונש גדול מלהיות להוט אחר משקאות חריפים הנותנים טעם לפגם כאלו, ואח"כ מתגוללים באשפתות בתכלית השפלות והבזיון, והרי הוא מדוכה ביסורים מהשתיה עצמה, ודי לו בזה העונש.

וסיים הרה"ק מצאנו את הנמשל, **שכן הדבר ממש אצל עובר עבירה המתרחק מבוראו, שהרי דבר זה עצמו שנתרחק מבוראו וסובל יסורים על שחטא, וגופו קשה עליו ומרה כלענה על שטימא את נשמתו הקדושה, ועל המסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים שנוצר ע"י החטא, א"כ מה צריך עוד לעונש.** ובזה עורר הרה"ק מצאנו לפני הבורא כל עולמים שאל יענישנו בגלות, שהרי כבר סבלנו סבל רב מהחטא עצמו, ואדרבה יוסיף לערות עלינו רוח טהרה ממרום ויחוננו דעה לסור מן החטאים.

הצדיק. כי הדבר פשוט שבלא שיעשה האדם מעשים טובים מעצמו לא יועיל לו הצדיק כלום.

ולעניינינו יאמר שכאשר באנו אל ציון הקדוש כאן בצאנו, אל לנו לדמות בנפשינו שדי לנו בכך שבאנו אל הצדיק, ושוב נחזור לדרכינו ולסדרי ימינו כמתמול שלשום, אלא מוטל עלינו עכשיו לקבל על עצמינו קבלות טובות ולהוסיף כל אחד לפי מדרגתו בעבודת השי"ת, ולהתחרט על מעשינו הרעים, ורק בצירוף הקבלות טובות וכח הצדיק, יושפע עלינו כח הקדושה שנזכה לעבדו בלבב שלם כראוי.

עיקר תכלית האדם בעולם הזה הוא להתגבר על נסיונות היצה"ר

אִיתָא בשפת אמת (וארא שנת תרמ"ה) שבני ישראל ע"י קיום המצוות הרי הם מעידים על הקב"ה שהוא אחד יחיד ומיוחד ואין בלתו, וכדכתיב (ישעיה מג, י) אתם עדי. ושמעתי להוסיף דהנה כלל גדול יש בהלכות עדות (בבא קמא עה:): שעדות שאי אתה יכול להזימה אינה עדות כשרה היא, וא"כ לכאורה אין קיום המצוות עדות כשרה שהרי עדות זו אי אפשר להזימה. אלא הענין בזה הוא, שכאשר יש לו לאדם נסיונות וקשיים ובדעתו נתעוררו קושיות שיוכל להזים העדות חלילה, ובכל זאת הרי הוא מתגבר על כל זאת ומקיים את מצוות ה' כראוי הרי הוא מעיד עדות כשרה שה' הוא אחד יחיד ומיוחד ואין בלתו.

זך, דהיינו תורה הנמשלה לשמן (ע"י דב"ר פ"ז ס"ג), כתית למאור, היינו העבודה שצריך האדם לשבר כל עצמותו עבור עבודת השי"ת, ורק בצירוף שניהם יזכה להעלות נר תמיד.

והנה כאשר אמר הרה"ק מצאנו ביאור זה, פנה אל הרה"ק ר' נתן וקראו בלשון חיבה: נת'לע נת'לע וכי אתה זוכר העובדא של ידידי הארטש'ער רב, ובוזה נתכוון אל הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע אשר נסתופפו שניהם גם יחד בצל הרה"ק מראפשיץ זי"ע. ומעשה שהיה כך היה: בראפשיץ היה שמש אחד ושמו פרץ, והלה היה בחור מבוגר שלא נשה אשה, ולא היה מגדולי החכמים, וכאשר שאלו ר' שלום מקאמינקא מדוע אינו נושא אשה, השיב לו פרץ בתמיהה, וכי מדוע צריך כלל לישא אשה, ענה לו ר' שלום, הרי צריכין לקיים מצוות פרו ורבו, ומשכך אמר לו פרץ שהרי רק מי שיש לו בנים צריך הוא לאשה שתדאוג לבניו אמנם מי שאין לו בנים מדוע יצטרך לישא אשה?, אמנם המשיך ר' שלום שהרי כדי להביא בנים צריך לישא אשה, ואז אמר לו פרץ שהרי אין הדבר כן, אלא מי שרוצה להתברך בבנים ירד אל הרה"ק מבעלזא זי"ע שיברכהו בבנים.

ובזה פנה הרה"ק מצאנו אל ר' נתן ואמר לו שהרי מי שמחשב בליבו שדי לו בזה שבא אל הצדיק ואינו צריך להוסיף מעצמו תורה ועבודה ומעשים טובים, הרי הוא דומה לאותו פרץ הסובר שאין צריך לישא אשה, והרוצה לבנים יפנה אל

משא"כ כאשר עומד בקומה זקופה ואינו נכנע לפני הבורא, הדבר ידוע שאין השכינה שורה עליו.

פעם אחת הגיע אחד אל רבו בטוענו שבכל יום מתגבר עליו יצרו באופנים שונים ואינו יכול לסבלם. וביאר לו רבו שהרי אין תכלית הנסיון שיתגבר על הנסיון עצמו ודיו, אלא העיקר הוא שע"י הנסיון יתעלה יותר בכל עבודת השי"ת כולו, ומשל למה הדבר דומה לקדרה המונחת על האש, שיש כמה תוצאות מהבישול, מצד אחד כאשר מבשלים פירות וירקות אזי מתרכך הירק מחמת הבישול, אמנם כאשר יבשל שם ביצים אזי יתקשה הביצה מחמת הבישול, ובעצם המים לו נעשה דבר למעלותא.

ובן הוא הדבר בענין הנסיונות, שיש פעמים שהאדם הוא חזק בדעתו כחומה שאז תכלית הנסיון הבאה לו הוא כדי שירפה עצמו ויתרגל להכניע עצמו וכדו', ולפעמים ניתנה הנסיון לאדם כדי שיתגבר עליו, ובכך יתגבר כוחו לעמוד כחומה בצורה על כל המצטרך, **ועיקר המעלה הוא כאשר האדם מהפך את הנסיון עצמו לעבודת השי"ת שהוא דומה כמו שלוקח את המים עצמו ועושה ממנו משקה הראוי להעלות על שולחן מלכים, וכמו כן העיקר הוא שהנסיון הבאה לו לאדם יתן בו טעם לשבח להדריכו בכללות עבודת השי"ת לעבדו כראוי.**

והנה איתא בגמ' (ר"ה לא.): שיתא אלפי שנין הווה עלמא וחד חרוב. ומתאמרא בשם הבעל התניא ז"ע

וזהו עיקר הנחת רוח שיש לו להשי"ת כאשר האדם מתגבר על הנסיונות שהרי כל ענין הנסיונות ניתן לאדם כדי לנשאו ולהגביהו, וכמו שכתוב (תהילים ס, ו): נתת ליראיך נס להתנוסס, וע"י שיתגבר האדם על הנסיונות יזכה לכל המדרגות.

ידוע מה שסיפר הרה"ק ר' אשר מסטאלין ז"ע באחד השיחות ששה לחסידיו: שהיה בצבאו של הצר ניקולאי חייל אחד שהיה להוט אחר המשקאות החריפים, פעם אחת כאשר כלו לו המעות ולא היה לו כדי לקנות המשקה, עמד והוציא חרבו מנרתיקו ומכר החרב עצמו בלא הבית יד, ומילא את הנרתיק תבן כדי שיראה מלא ובכך היה לו כדי לקנות משקה. לימים ביקר הצר ניקולאי באותו מקום אשר בו שימש אותו חייל, ונעמדו כולם ביראת הכבוד, והביט הצר ניקולאי על כולם, ונפלו עיניו על אותו חייל וציווה לו להוציא חרבו מנרתיקו, וראו כולם שלא היה חרבו בידו אלא היה מלא תבן, ומיד ציווה הצר ניקולאי להענישו קשות.

פנה הרה"ק ר' אשר לחסידיו ושאלם מה הכיר הצר ניקולאי באותו חייל יותר משאר חיילים, וכי בעל רוח הקדוש היה, אלא ההסבר הוא כי ראה את כולם עומדים בהכנעה מכובד המשא, והוא עמד בקומה זקופה מאחר שלא היה משאו כבד, ובוזה הכיר שאין חרבו נמצא עמו. ועל האדם ללמוד מזה מוסר השכל בעבודת השי"ת שדווקא כאשר האדם עומד בקומה כפופה על אף כל הנסיונות העוברים עליו, אזי שורה השכינה עליו,

הנוצר מחומר לקדש עצמו בקדושה יתירה, אמנם לכך בא הכתוב להורות לכל בר ישראל מגדול ועד קטן, ש"מ"מ יש לו לאדם לקדש עצמו ולהתגבר על כל התאות והנסיונות של היצר, כי קדוש אני ה' אלוקיכם, דהיינו כי הקב"ה קורא לאדם להתקרב אליו, כי אין לך אדם שאין לו שעה ויכול לשפוט עצמו לצד הטוב, וכמבואר **בדברי חיים**.

והנה הרה"ק מצאנו מסר עצמו בכל ימי חייו לקרב לבבות בני ישראל אל אביהם שבשמים ולעוררם לתשובה, ואף אלו שכבר נתרחקו מדרך התורה והחסידות הכניס בהם בקדושתו הרהור תשובה. וכבר נתבטא הרה"ק ר' אליעזר **מדזיקוב זי"ע** שאף בני הכפרים בסביבות הרה"ק מצאנו היו כולם אנשים יראי ה'. וכבר אמרו ז"ל (חולין דף ז:): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, ואף שאינם איתנו בחיים הרי הם משפיעים רוח טהרה בקרבינו שנוכל להתקרב אל הקדושה.

יעזור השי"ת שנוכל להתעורר כראוי במקום קדוש זה, ונחזור מכאן בהרהור תשובה והתקרבות להשי"ת כראוי, ובזכות הצדיק נזכה לכל ההשפעות הטובות עדי נזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

לבאר מה שנקטו לשון 'חרוב' מאחר שאז יהיה כבר תיקון השלם, שהרי עיקר בריאת העולם הזה היא רק מאחר שיש לו להקב"ה תענוג מעבודת בני אדם שיש בהם כח הרע המושכם לרע והם מתגברים ומטים עצמם לעשות רצון קונם, אבל בלאו הכי הרי יש לו להבורא רובי רבבות צבא מרום העובדים לפניו, וכיוון שלעתיד לבוא יגרש השי"ת את רוח הטומאה והיצה"ר (עי' סוכה נב:) מן העולם שוב אין שום תועלת בזה העולם. ולכך קראוהו חז"ל בלשון 'חרוב', שהרי העולם הזה בלא רוח הטומאה והיצה"ר הוא כעולם חרוב שאין בו תכלית.

ובעי"ז איתא **מהרה"ק ממעזריטש זי"ע** על מה שאמרו חז"ל (קידושין ל:): בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, שהרי תכלית התבלין הוא להמתיק המאכל, ואם התורה דומה לתבלין נמצא שתכליתה להמתיק את היצה"ר. והביאור בזה הוא כי כל מעלת האדם בעולם הזה הוא רק בזה שיש בו כח היצה"ר המושכו לרע ומפתהו לעבור על דעת קונו, ומכל מקום מתגבר עליו. והתורה הקדושה הוא המשפיע להאדם הכח להתגבר על היצה"ר, ולכך שפיר הוזהר התורה תבלין ליצה"ר, שהרי רק בזה ניכר מעלת האדם.

ועתה נבוא אל ביאור הכתוב בפרשתן, דאף שאכן קשה מאוד לאדם

הילולא דצדיקיא

סיפורים ועובדות שנשמעו מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הנה"ק בעל דברי חיים מצאנו זיעועי"א

ההילולא יום כ"ה ניסן

מתוך השיעור בספר חובת הלבבות ביום כ"ה ניסן שנת תשפ"ג

הגישה הנכונה ללימוד ספרי מוסר

בבחינת אשה, וילדה זכר אבל חושב ודומה בנפשו כאילו הוא בדרגא גבוהה בבחינת זכר, בא הכתוב אליו ומודיע לו וטמאה שבעת ימים, שהעצה בעבורו להגיע לתקן מדותיו כראוי הוא, שישפיל עצמו וידמה בנפשו כאילו הוא טמא, שבעת ימים הכוונה על הז' מידות, שיחשוב כאילו אין לו כלום מכל השבע מדות, ועדיין נחשב כטמא בענינים אלו. ועל ידי זה יגיע לזכיום השמיני ימול בשר ערלתו, שיזכה לימול את בשר ערלתו – הוא היצר הרע והמדות הרעות. עבתי"ד הקדושים, וזכותו יגן עלינו ועב"י.

והנוגע לענינינו, שמי שחושב בנפשו כאילו הוא שלם בכל המדות ואין לו מה לתקן, צריך הוא ללמוד בספרי מוסר, ועל ידי זה יפקחו עיניו ויראה שלא השלים את עצמו בשום אחד מן המדות כלל, ויש לו עדיין עבודה גדולה לתקן את נפשו כראוי.

אבל באמת לא מהני רק עצם הלימוד בספרי מוסר, כאיש הגי'ל שבראשית דרכו לא ראה שום סיבה לתקן את עצמו, כי אופן הלימוד בספרי מוסר צריך להיות עם נקודת האמת, ורק אם האדם לומד את ספרי המוסר עם הנקודה של אמת שמוכן לגלות לעצמו את האמת ולא לרמות את עצמו, אז יוכל להגיע להשלים את נפשו. וזוהו מרמזו בספה"ק דברי שמואל

לכבוד ההילולא קדישא של הרה"ק מצאנו זצוק"ל בעמח"ס דברי חיים שחל היום (כ"ה ניסן), נאמר דבר נפלא שהביא בספר אמרי יהודא משמו, עה"כ בפרשתינו (ויקרא ב, ב) אשה כי תזרע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים. דהנה היה אדם גדול אחד שהיה לומד בספה"ק אורחות צדיקים לברוק מה שיש עליו לתקן בנפשו, ואחר לימודו הגיע להחלטה שאינו רואה כלום מה שיש עליו לתקן, כי לפי ראות עיניו כבר מתוקן הוא בכל מדותיו בתכלית ההשלמה. אח"כ התבונן עוד בנפשו בדוראי לא מסתבר כן לומר ששום דבר מכל הספר נוגע בעבורו, וכאילו שהמחבר לא כיוון אליו כלל, ובדוראי יש איזה לקח מוסר שמוטל עליו להשלים עצמו בו, על כן חזר ולמד את כל הספר מהחל ועד כלה. וכשגמר לימודו בפעם השני הגיע למסקנא שצריך הוא לתקן את כל מידותיו, ואדרבה לא השלים את נפשו אפילו במידה אחת מן המידות המנויים בהספר, ולכן התחיל לתקן את מדותיו דבר דבר על אופניו, וכפי הדרכת האורחות צדיקים.

ובזה ביאר הדברי חיים זצוק"ל הכתוב, אשה כי תזרע הכוונה על איש כזה שהוא במדרגה נמוכה

עם משמשו על הגאניק (-פארטש) שמחוץ לביתו ולא עלה על דעתו שיהיה מי בחצר, אבל הרשע הנ"ל בא באמצע הלילה מאיזה מקום רשע משענק וכדומה, וכאשר הגה"ק מצאנו שפך המי שופכין מהגאניק ירדו איזה טיפות על הרשע הנ"ל, מיד התחיל הרשע לצעוק בקול גדול על החוצפה הנוראה, ולא נתקררה דעתו עד שרץ לביתו ליקח משם קשתו ורצה רח"ל להרוג את הגה"ק מצאנו.

אבל הגה"ק מצאנו הלך לדרכו ליטול את ידיו וכיוך אשר יצר בקול ובכונה גדולה כדרכו, והתיישב לפני הספר, בין כך הגיע הרשע עם חיציו, כשכוונתו לעשות ח"ו מחשבת זדון לבו. וכשראה אותו הגה"ק מצאנו התחיל ללמוד בהתלהבות תירה, ולא עשה לפניו שום רושם. רעש איש הצבא, אבל הוא המשך לעשות את עצמו כאילו אינו נוגע הדבר אליו כלל, ובין כך התחיל לצעוק איש הצבא בקול נמוך, עד שהלך משם מבלי לעשות שום דבר.

וכמוכן שאחר שרצה לירות את חיציו נעשה רעש גדול בכל הבית ובכל העיר, נכנס אחד להגה"ק מצאנו ושאל אותו למה לא ביקש ממנו שיניח לו את חיו, וכיצד עשה את עצמו כאילו לא רעש כלום. והשיב לו הגה"ק מצאנו שכונתי היה דבר פשוט מאוד, כי כל דבר שנעשה בבהלה עלול יותר שישלוט שם סכנה, על כן בחרתי לעצמי הדרך להיות במנוחה וישוב הדעת, ועי"ז נקלט כחו של הרוצח. כי בזכות הבטחון שהאדם בוטח עצמו בה' זהו הסגולה שיסתלק הסכנה ממנו, אבל אם הייתי ח"ו באיזה פחד מאותו הרשע היה זה בעצמו הגורם שיקטרג השטן עלי, אבל בזכות הבטחון והמנוחת הדעת שהיה לי באותה שעה נצלת.

וכזה מפרש, כי הנה הרשעים ידרכו קשת כוננו חצם וכו', כי השתות יחרסו צדיק מה פעל, שהצדיק שואל ואין מבין כלל שההצלה מקשת הרוצח הוא בזכות כחו ומופת שלו, והוא מחשיב כאילו הכל הוא על פי חוק בטבע כי אם אין מתפחדים אין לרשע כח להזיק, זהו דרך הצדיק שאינו רוצה לדרוש שהיה כבח קדושתו...

על פסוק הנ"ל, שאמרו חז"ל ע"ז אשה מזרעת תחילה יולדת זכר. שהר"ת של אשה מזרעת תחילה, הוא אמת, והיינו שכשהאדם רוצה לייבנס בשערי עבודת ה' צריך הוא לקנות בנפשו את מדת האמת ורק בזה אפשר לו להתחיל להיות עובד ה', שכל עוד שאין להאדם מדת האמת אינו מתקיים אצלו את קניני העבודה, כמו שאמרו ז"ל קושטא קאי, וזהו אשה כי תזריע שאם האדם קונה בנפשו את מדת האמת, אז וילדה זכר - אפשר לו להצליח ולעשות פרי בעבודת השי"ת, אבל כל עוד שהאדם מרמה את עצמו וסובר שאין לו מה להוסיף בעבודת ה' דהא השלים את עצמו ככולו, אי אפשר לו לייבנס בשערי עבודת ה'.

וגישה זו צריך להיות אצלינו כשכאיים ללמוד את דברי החובת הלבבות, שעדיין לא הגענו אפילו לנקודה כלשהו בשלימות מדת הבטחון, ועלינו להוסיף חיל ולהשקיע עבודה רבה להחדיר בלבבנו את יסודות האלו שיהיו קניינים בנפשינו כיתד שלא תימוט...

על ידי הבטחון ניצולים מכל פגע רע

...בספר דברי יעקב עה"פ (תהילים יא. ב - ג): כי הנה הרשעים ידרכו קשת כוננו חצם על יתר לירות כמו אפל לישרי לב. כי השתות יחרסו צדיק מה פעל. מפרש עפ"י מעשה שהיה אצל זקינו הגה"ק בעל דברי חיים זצלה"ה שלפני שבנו ביתו היה דר בדירה בשכירות בעה"ב, לא רחוק מאשר הי' אחר כך כשנבנה ביתו ע"י זוג הצדיקת ע"ה כיווג שלישי, ובאותו הבית היה דר גם ראש צבא לחיל עסטרייך, ורבינו היה דר במעל לו. איש הצבא הנ"ל היה רשע וצורך היהודים, ובפרט בעת שראה עבודת הגה"ק מצאנו ז"ע, ועם כל זה לא היה בכוחו להזיק לו בשום אופן, כי לא היה לו שום סיבה ועלילה לקום עליו.

פעם אחת בלילה בעת שהיה הגה"ק מצאנו בדביקות מתוך לימודו הק' היה צריך לצאת לצרכיו, והיה כבר אחר חצות באמצע הלילה, וכמוכן שהלך

דרכו בקודש של הגה"ק מצאנו זי"ע במדת הבטחון

בספר דרכי חיים (סיפורים אות כ"ז) מביא שיחה נפלאה ששח הגה"ק מצאנו זי"ע עם תלמידיו, בשנה אחת בליל שמיני עצרת שחל או בשבת קודש, והיות שעדיין לא היה כי אם שעה עשירית על כן המתין מלערוך הסעודת יו"ט, והרכה אפשר ללמוד משיחת חולין מתלמידי חכמים בענין הבטחון שאנו מדברים עכשיו.

וזה היה תוכן הדברים: הר"ר יוסף שיף התחיל לדבר, ושאל מהגה"ק מצאנו: רבי למחר מברכים גשם אי"ה, ונכון שרבינו יתפלל על פרנסה. הרי הרבי ר' מענדלי מרימאנוב זי"ע התפלל גם כן על פרנסה. ורבינו השיב: 'צריכין להתפלל על חיים והפרנסה בא ממילא אחריו, כי מאן דיהיב חיי יהיב מזוני'. וכה המשך הויכוח למשך של שני שעות, בעת שהתלמידים היו מבקשים שהרבי יתפלל בעדם על הפרנסה, אבל הוא התעקש לאמר שאין להתפלל כי אם על חיים, עד שנתייגעו הזקנים והלכו לביתם, וגשארו שם אצל רבינו החסידים האברכים בני הנעורים, ואותו המדובר המשך הלאה.

פתח אחד ואמר: 'מה לעשות כשיש לאחד בת שכבר הגיעה לפרקה והיא בת עשרים ואיזו שנים, וצריך להשיאה ואין לו לפורטה הוצאות כאלו, מה יעשה'. השיב לו רבינו: 'הרי איך המחותן לבדך, הא יש עוד מחותן כאן כאמרם ז"ל (קידושין ה'): שלשה שותפין בארם, א"כ הכורא ב"ה הוא ג"כ המחותן ומה לך לדאוג על ההוצאות'.

והמשך רבינו לספר: 'בשנסעתי להשיא בתי ראצע למדינת רוסלאנד עם נכד הרה"ק ר' ישראל יעקב מטשערקאס זי"ע [הלא הוא חתנו הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע], ונסעתי מביתי ולא היה בידי לפורטה אפילו שוה פרוטה, והיה מחוץ לעיר מכס ונתן לי בעל המכס ב' ר"ב, ונסעתי על אם הדרך עם בניי ובני ביתי כמו על חתונה, והיו הרבה הוצאות, וברוך ה' שהיה כל מה שהיינו צריכין. אבל כשבאתי אצל המחותן היה בליל שישי, ולא היה לי אפילו פרוטה אחת תחת ידי. וכבר קרא אותי המחותן שאבוא אליו, אבל נתיישבתי דהרי מעות אין לי לסלק ולמה צריך אני לילך עוד עכשיו בלילה, על כן השבתי אליו שאבוא למחר אי"ה.

ויחי ממחרת הגיע אלי הגבאי שלו שהוא קורא אותי לבוא אליו, והוברחתי לילך. וכשבאתי לביתו נתן לי שלום, אמרת לו תיכף: 'מחותן, להוי ידוע שאין לי אפילו פרוטה, אם המחותן רוצה לערוך החתונה, הרי טוב, ויש לי הכלה פה והנני מוכן לערוך החתונה, אבל אם לאו ארצה לנסוע לעיר הקרובה לכאן שביקשו ממנו שאשבות אצלם על שבת קודש'. ולמעשה ערכנו החתונה, ולא דיבר המחותן כלל משום מעות. וכמה מעות הוצאתי כבר על בני עד הגה'. עד כאן היה תוכן דברי הגה"ק מצאנו זי"ע, שלימד לתלמידיו כי אין על מה לדאוג, ואין צריכין אפילו להתפלל על הפרנסה כי הקב"ה שהוא אחראי עלינו ישפיע עלינו מכל טוב.

[השיחה נמשכה הלאה בבית הרבי, והתלמידים התעקשו לטעון שאכן צריכין להתפלל על פרנסה, והגה"ק מצאנו ציער את עצמו מאוד על זה שאינם מקבילים את דבריו, וכשרצה לנוח קצת על מטתו, קם אחרי שעה קצרה, ואמר: 'הם בלבלו אותי ואיני יכול לישן'].

המאורות הגדולים

דברות קודש מאת רבוה"ק זצ"לה"ה

לב שמח לפסח

ולכך הרמז שאחר קריאת ים סוף כתיב (שמות טו, כב) ויצאו אל מדבר שור, וכתוב תיכף וילוונו, האיך שייך אחר גודל התגלות שהי' להם בים שראו התגלות האיך שייך אחר ג' ימים וילוונו, אלא מחמת שבפסח היה העבדות והגאולה דרך דילוג, המשכת האור שלא כפי הדרגתו, ואחר כך ניטל מהם וניתן להם ההילוך בהסתכלות ועל זה יוצאו אל מדבר שור' לשון הסתכלות [לכן וילוונו].

ובפסח תמיד יש התעוררת, ומובן למה נקרא היו"ט בשם פסח ולא בשם מצות, כמו שמצינו חג המצות תעשה לך (שמות כג' טו) אלא שמרמז על ידי שתמיד [בפסח] יש התעוררת של דיילג וקפיצה, לכך נקרא היו"ט בשם פסח, לכך מצוה לספר ביציאת מצרים

אפשר כל אדם לדלג כל המדריגות עד למעלה

כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח; ואין מובן בשלמה מצה שייך ייתי ויאכל, אבל כל דצריך יתי ויפסחי האיך שייך עכשיו [קרבן] פסח, וגם אין מובן, הא אין הפסח נאכל אלא למניו.

וממו"ח [השר שלום מבעלזא זי"ע] שמעתי, דהפסח נקרא בשם פסח לשון דילוג וקפיצה, כפי הידוע בספרים סודות התורה, ואפילו בפשיטות מובן, על שישאל לא היו ראויים עדיין, האיר הקב"ה והמשיך עליהם אורות גדולים" השתתפות האבות ואמהות שבאו והשתתפו עמהם.

א כמש"כ רבינו בכוונת לב שמח לחנוכה וז"ל ידוע נס שהיה במצרים הוא דבכל המועדים והזמנים אף בשבת לא נכנס בז"א כל המוחין רק דרך הדרגה מדריגה אחת בלילה ואח"כ מדריגה יותר בשחרית ואח"כ מדריגה יותר בקר"ש ובתפילת עמידה ובמוסף משא"כ עתה בליל פסח אף שנכנסו ג"כ מדריגה אחר מדריגה עכ"ז נגמרו לכנס כל בחינת המוחין באותה לילה.

את אברהם מעבר הנהר וארבה את זרעו' היינו שסייעו לו להיות מקרב בני אדם תחת כנפי השכינה ובה נתעורר 'ואתן לו את יצחק' המשכת הבנים.

כפסח נמשך פרנסה

אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. שמעתי מפ"ק אדומו"ר הרהצ"ק ר' העניך זצלה"ה בשעת אמירת הגדה: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, כי איתא במשנה שבפסח נדון על התבואה ותבואה, מרמז על פרנסה. זה אמור לו כהלכות הפסח, **שכבר נכתב פרנסה לכל אחד. ואין מפטירין לשון יפטירו בשפה** (תהלים כב, ח) **שאינ צריכים לדבר. אפיק מן, תן לנו פרנסה אחר פסח, כי כבר השפיע הקב"ה עלינו פרנסתינו.** (ספר משמחי לב)

שנוכה לעולם הבא

בהגש"פ קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה. ודקדק איזה הוא יום אשר הוא לא יום ולא לילה, ופ"י שמנהג העולם בחול אומרים בבוקר גוט מארגן ובערב גיט אוענד, וכדומה הכל לפי הזמן, אבל בשבת אומרים בכל המעל"ע רק גיט שבת בין ביום ובין בלילה, א"כ מבקשים קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה שלא יצטרכו לומר צפרא טבא וכו' רק גיט שבת, **שנוכה ליום שכולו שבת** ודו"ק.

בזה נתעורר זה הכח, וזה 'כל דצריך ייתי ויפסחי' שידלג כמה מדרגות עכשיו, וסדרו תיכף 'השתא הכא' ואין צריך מנוים, 'לשנה הבאה' צריך לעשות פסח מנוים.

ממשיך הישועה ע"י הפעולה

ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק. ואין מובן הא התרבות הזה התחיל מיצחק, א"כ היה שייך תחילה ואתן לו את יצחק, ובפשיטות כך, [ד]ידוע בספרים דאם אין לאדם בנים אז יעשה עובדא בזה הענין, כגון כל המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו (בי"מ פה.), או צדקה מחיה את חברו, בזה נתעורר כח [ה]הולדה ונמשך לו בנים, ולכן כדי להיות נמשך לאברהם בנים, לכך נאמר לו (בראשית יב, א) לך לך מארצך וממולדתך, ובזה ואעשך לגוי גדול, כאן אי אתה זוכה לבנים, וע"י ההילוך אז יתקרב על ידו בני אדם להשם ונעשה כאלו ילדו, וכך כתיב (בראשית יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, שגיירן תחת כנפי השכינה, רק בחרן היה מעט והיה ברצון שיהיה לו הרבה נשמות שבה יתמשך לו בנים, וזה כוונה ברש"י לך ושם אעשך לגוי גדול, **ע"י התקרבות בני אדם תחת כנפי השכינה, ובה ניתן לו בנים.** וזה הפירוש 'ואקח את אביכם

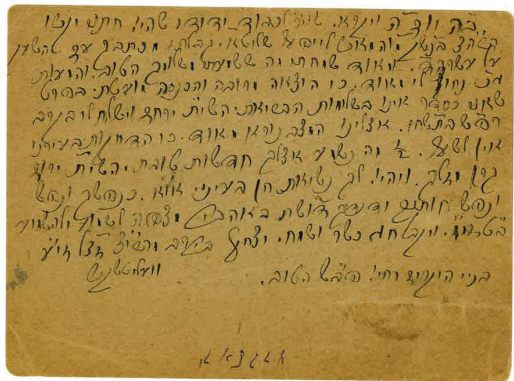

**כתב יד מרביה"ק ר' יצחק (איצק'ל) אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו זי"ע
שישלח לרה"צ ר' מאיר לייפער מקליוולאנד זצ"ל שהי' חתנו**

היות שלאחר הזעם כמעט שלא נשארו מתורתיו של רביה"ק ר' איצקל אדמו"ר מאלעסק בסטאניסלאוו זי"ע ע"כ במקום תורותיו העתקנו פה כת"י שנמצא באוצרו הטוב של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וזאת למודעי שהשתדלנו לפענח הכתב יד ולברר סיפור הדברים עד שידעו מנעת, ומי שיש לו איזה ידיעה או הערה בענין, נא לפנות להמכון

יום ה' ויקרא.

ב"ה

שוד"ב (שלום וברכה) לכבוד ידידי שהי' חתני יקירי הגה"צ בנש"ק מו"ה מאיר לייפער שליט"א קבלתי מכתבך עם השעק (טשעק) על עשרים, מאוד שמחתי. לשמוע.. משלומך הטוב, ... ע"כ נחוץ לי מאוד, כי ההוצאות מרובה והכנסה מועטת, בפרט שאני כסדר אינו בשלימות הבריאות, השי"ת ירחם וישלח לי בקרוב רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל. אציליני המצב גורא מאוד, כי הדחקות בעירנו אין לשער. גם מה נשמע אצלך חדשות טובות, השי"ת ירום קרן מזלך, ויהי' לך נשיאות חן בעיני או"א (אלקים ואדם), כנפשך ונפש ונפש חותנך ידיך דושי"ת באהבה מצפה לשמוע ולהשמיע ב"ט (בשורת טובות).. ויקבל חג כשר ושמח.

יצחק בהרב מו"ה"צ (יעקב צבי) זצ"ל זי"ע

ויעליטשקער

בניי היקרים שחי' פר"ש הטוב.

.....א

וגופא דעובדא בהאי כת"י

דודה הרה"צ רבי אשר מרדכי האדמו"ר
מקליוולאנד סטראזניץ.

ואח"כ נסע לאמעריקא כיון בעת
המלחמה הראשונה מסר נפשו באותה
עת עבור בחורים שהיו אמורים להתייצב
לצבא בנותנו להם תרופות שונות שיהיו
נראים כחולים וכך נפטרו מהצבא לאחר
המלחמה נתגלה שמץ מדבר זה לשלטונות
מיד החלו לחקור ומצאו שאכן הוא היה
נותן תרופות כשהגיעה השמועה לאזני
הרה"צ ר' מאיר שרוצים להענישו עלה
בדעתו לעזוב את ארץ הגר ולהשיש
פעמיו לאמעריקא הרחוקה מה גם
שבאותה תקופה הגיעו אחיותיו היתומות
לפרקן והיה צריך לשדך אותן ר' מאיר
שהיה כראש משפחתם לכל דבר היה צריך
לדאוג להם לנדוניא ואכן ביחד עם אחיו
הרה"צ ר' יוסף מפיטסבורג זצוק"ל נסעו
לאמעריקא לקבוץ מעות עבורם שיוכלו
לבנות בתים נאמנים בישראל לתפארת
אבותם ביום כ"ה לחודש אייר בשנת
תרפ"ב דרכו רגליו על אדמת אמעריקא
תחילה נשתכן בהאיסט סיטי ואח"כ נסע
משם ותקע אהלו בקליוולאנד ושם בנה
בית מדרשו בשם שומר שבת ושם עלה
והצליך, ואז ושלח מעות לחותנו הראשון
רבינו שה"י אז במצב קשה בדחקות גדול,
וע"ז שלח לו רבינו האיגרת שלומים לאות
הוקרה, ודרש בשלומו, ורואין מהכת"י
שאף שלמעשה הי' צריך להתגרש לא
הפסיק הקירבה וידידות ביניהם.

רבינו ר' איצקל זי"ע לקח כחתן לבתו
הרבנית מרת אסתר ריזל ע"ה את הרה"צ
ר' מאיר לייפער זצ"ל, בנו של הגה"ק ר'
בערצי מסאטמאר זצ"ל, בנו של הרה"ק
ר' מרדכי'לע מנדבורנא זי"ע

[וסיפר הגה"ק **גאב"ד מעלבארן** זצוק"ל
(מובא בספר גנזי המלך) שבעת התקשרות
השידוכין הגיע הגה"ק ר' בערצי לבדו
בלי החתן, ולפני גמר השידוך נענה ואמר
ר' בערצי ברוב צדקתו, מיום שאבי הק'
אמר לי שאסור להסתכל על צורת אשה
לא הסכלתי אבל כעת הנני מחוייב לראות
את הכלה מדינא דגמ' שאסור לקדש
את האשה עד שיראנה, והחתן לא הגיע
לכאן כי הוא סומך על הוריו, ע"כ הוא
מחוייב לראותה ולבש את הבתי-עיניים
כדי להסתכל. וסיים הגאב"ד שזקיננו ר'
איצקל הפליא מאד את קדושתו וצדקתו].

הם חיו ביחד חיי שנים ולא נפקדו בזש"ק,
אז אמר הרה"צ ר' מאיר להרבנית כי ע"פ
דעת הרופאים הוא הגורם, וע"כ אינו
רוצה לעכב בעדה לקבל גט ולהנשא
לאחר, אבל היא לא רצתה כיון שהיו כל
השנים שלום ושלוה ביניהם, אבל הוא
דיבר על לבה שוב ושוב עד שהסכימה,
והי' קשה בעדו לתת גט לידה, וע"כ שלח
לה הגט ע"י שליח. ואמנם אחר שהוא
נשא בזווי"ש את בתו של הגה"צ ר' אלתר
זאב הורוויץ זצ"ל מסריזוב בן הגה"צ ר'
אברהם משענדישוב זצ"ל, בחודש חשוון
שנת תרצ"א כשהיה בן חמישים שנה
נולדה לו בתו היחידה הלא היא הרבנית
הצדקת חיי יהודית תחיי נישאה לבן

ובימים אלו הובא הכת"י זו לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ע"י א' מהמקורבים שנמכר עכשיו באקשעין.

ויזרע יצחק

דברות קודש מאת ב"ק מרז רבינו זצוקללה"ה

על פרקי אבות

כל ישראל יש להם חלק

(עיי"ש ש שכתב דמהאי טעמא אמרינן קודם התפילה הריני מקבל עלי מצווה של וואהבתי לרעך כמוך).

ובזה הבחינה פירש בספר בית שמואל **אחרון** (דרוש לפרשת שמות) דברי **הגמרא** במסכת שבת (לא..). מעשח בנכרי אחד שבא לפני שמאי, שילמדנו את כל התורה כולה על רגל אחת וכו'. בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לו תעביד, זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא זיל גמור.

והענין הוא דהנכרי ביקש לקיים כל התורה כולה בפעם אחת, דרגל מתפרש פעם כמו שלש רגלים, והיינו שלא יצטרך להתגלגל עוד הפעם בזה העולם. שהרי אם לא קיים האדם כל התורה כולה במשך ימי חייו, צריך להתגלגל עוד הפעם בזה העולם, כדי להשלים המצוות שלא קיים (שלה"ק פ' ואתחנן).

על זה השיב לו הלל, דיש לו עצה טובה לזכות לזה, **דעלך סני לחברך לא**

ע"י האחדות יוכל כל אדם לקיים כל התרי"ג מצוות

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה ס, כא) ועמך כולם צדיקים, לעולם יירשו ארץ. נצר מטעי, מעשה ידי להתפאר.

הנה כדי לזכות לעולם הבא, צריך כל אחד לקיים את כל המצוות. אמנם לכאורה איך אפשר לכל אדם מישראל לקיים את כל המצוות בפני עצמו, הלא ישנם מצוות שנוהגות רק בכהנים, ויש מצוות שנוהגות רק בלויים, ויש מצוות שנוהגות רק בישראלים, ואם כן כיצד יתכן לקיים כל המצוות. רק כתבו הקדמונים, וכן כ' **א"ז הק' בסידור לב שמח** (באדון עולם) **דעל ידי שיתנהגו ישראל באחדות ובאהבת ישראל, יחשבו כולם כגוף אחד ועולה להם כל המצוות שעושה כל אחד מישראל בפרטיות, להיות נחשב כאילו כל ישראל עשוהו**

לראות אם יש עליו מה לתקן בנפשו. כי צריכין להתבונן גם בהמשך דברי המנהג, שמחשב והולך מי הם היוצא מהאי כללא שאין להם חלק לעולם הבא.

ומחשב התם אפיקורוס. ופירשו על זה בגמרא (שם צט.) מאי אפיקורוס. רבי נהוראי אומר, כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. והוא בכלל הכתוב (במדבר טו, לא) **"כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר, וסיפא דקרא הכרת תכרת הנפש ההיא, ודרשינן הכרת בעולם הזה, תכרת לעולם הבא.** הרי שאין לו חלק לעולם הבא. ועוד אימא שם **רב ורבי חנינא דאמרי תרווייהו, אפיקורוס זהו המבזה תלמיד חכם.**

על כן יש לכל אדם לחפש דרכיו ולחקור במעשיו, אולי הוא מאותן שאין להם חלק לעולם הבא חס וחלילה. כי אף העוסקים בתורה תמיד, אולי עברו עליהם כמה שעות ביום שהיו יכולים לעסוק בתורה ולא עסקו, והוא חס והלילה בכלל 'כי דבר ד' בזה'.

ובן כתב הגר"ח במכתבו בעת התייסדות ישיבתו בוואלאזשין, וזה לשונו: והנה כל העדה כולם קדושים, ומאמינים כי לא נברא האדם אלא עבור תכליתו, למען היות לו חלק לעולם הבא. וימס לבבנו בזכרנו, אשר רז"ל גזרו אומר (סנהדרין צט.) שכל מי שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו הכתוב אומר כי דבר ה' בזה. וכן הוא בשולחן ערוך יו"ד (סימן רמ"ו, סעיף כ"ה. וז"ל השו"ע: כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. או שקרא ושנה, ופירש

תעביד, והיינו שיהיה באחדות ובשלום עם כל ישראל, ועל ידי זה יחשב לו כאילו קיימת כל המצוות בפועל.

ובזה יתבאר לשון המשנה **כל ישראל, כ"ל** ר"ת כהן לוי, דכשיש צירוף ואחדות בבחינת כל ישראל, כהן לוי וישראל יחדיו, אזי יש להם חלק לעולם הבא, כי כל מעשה המצוות של בני ישראל משותפים לכולם.

להתבונן תמיד אם יש לו חלק בעולם הבא

נוהגין לומר קודם פרק אבות המשנה **כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.**

הנה באמת צריך האדם תמיד לחשוב בנפשו אם באמת ראוי הוא לקבל חלקו בעולם הבא, וכדמסופר (בספר בנין עולם פרק יג) על הגאון **רבי חיים מוואלאזשין זצ"ל**, שדרש פעם ביום א' דסליחות בשנת תקע"ב דרשה ארוכה ונוקבת בפני קהל עדתו (עיי"ש דלא ה' יכול הגר"ח זצ"ל לסיים את דרשתו זו בפעם אחת, מפני שהקהל גצה בבכיה גדולה מחמת גודל תוכחת המוסר שבדברים, עד כי נאלץ להפסיק דרשתו, ואמרה בכמה הפסקות). ובין דבריו אמר שצריך כל אדם להתבונן באמת ולחפש דרכיו, אולי הוא מאותן שאין להם חלק לעולם הבא חס וחלילה.

דהנה עולם כמנהגו נוהג וכל אחד שמח בחלקו, וסומך את עצמו על **המשנה** דכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וממילא אינו מחפש בבדקי לבבו

בשר, והלך הטו"ז וקרא את חותנו לדין תורה, ונימוקו עמו, שהריאה נחשבת מהבני מעיים, ואינה ראויה להיקרא בשר, באו שניהם לדין תורה, ולבסוף הוציאו בית דין את הפסק שהב"ח צודק, לפי שגם בני מעיים נקראים בשר.

והנה כל הענין הלזה נראה פלא, שעל דבר שכזה יקרא הטו"ז את חותנו הב"ח לדין תורה. אלא אסביר לך מילתא בטעמא - אמר לו החזון איש: הטו"ז היה לומד בהתמדה עצומה ממש, עד טיפת הכח האחרונה שלו, עד אפיסת הכוחות ממש. והנה באותו יום שבו אכל ריאה ולא בשר, נפחת לו כמה דקות מלימודו, כיון שלא היה כוחו כשאר הימים. ולכן נתעורר בשמים קטרוג על הב"ח, שבגללו נחסרו מספר דקות של תורה בעולם. והטו"ז שידע מזה, רצה להסיר את הקטרוג מהב"ח. לכן קרא אותו לדין תורה, מתוך ידיעה שהבית דין יפסוק לטובת הב"ח, וכל מה שפוסקים למטה פוסקין גם למעלה, וממילא יוסר בזה הקטרוג מחותנו.

ועלינו לקחת מזה לקח מוסר, שאפילו רגע אחד של ביטול תורה הוא עוון חמורה. ועלינו להתחזק בלימוד התורה ובתיקון המדות, כדי שנזכה שתהיה חלקינו בין הצדיקים הנוחלים העולם הבא.

להבלי העולם, והניח תלמודו וזנחו. הרי זה בכלל 'כי דבר ה' בזה'. והנה סיפא דהאי קרא הוא 'הכרת תכרת' וכו'. והיינו 'הכרת' בעולם הזה, 'תכרת' בעולם הבא, כדדרשינן התם בהאי קרא. וילפינן מיניה על כל האפיקורוסים ומגלים פנים במורה, שאין להם הלק לעולם הבא.

וכן מנה רבינו **חיים וויטאל** בספרו שערי קדושה (שער ה', הלק ב') בין מדרגות התחתונות, שאף על פי שיש בידם כל המעשים טובים, אין להם הלק לעולם הבא. אם אפשר להם לעסוק בתורה ואינו עוסק. או לנו מיום הדין, על ביטולה של תורה. עכ"ל המכתב.

עובדא ידענא באיש א' ממקורבי מרן ההזון איש זצ"ל, שפעם אחת ביקש ממנו שיחזק אותו בלימוד התורה. נענה החזון איש ואמר לו, כלום יש עוד חיזוק אחד בעולם שאפשר לחזק בו, שעוד לא חיזקתי אותך בו, מכל מקום בוא ואספר לך מעשה שאירע אצל הטו"ז והב"ח, וממנה מבין גודל יקרת ערך לימוד התורה, ואף של רגעים אחדים בלבד.

וכה סיפר בתוספת הסבר משלו, שבעל הטו"ז היה חתנו של הב"ח, והב"ח הבטיח לו להיות סמוך על שולחנו, והקציב לו אכילת בשר בכל יום. פעם אחת נתנו לו לסעודתו ריאה במקום

